

ABONAMENTUL

Pe an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 6 luni . . . 7.—
Pe 3 luni . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/3

INSEȘIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschisă costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

O RUGARE ȘI UN AVIZ.

Indolența inexplicabilă a abonaților acestui ziar periclitează deja chiar existența organelor de publicitate ale partidului național. Toate rugățile noastre adresate abonaților pentru de-și achita restanțele de abonament, au rămas zadarnice. Suntem prin urmare în primejdia, ca peste 2—3 săptămâni să sistăm apariția foilor „Românul” și „Poporul Român”. Spre a încerca evitarea acestui scandal rugăm acum pentru ultima dată pe toți abonații noștri, ca până în 15 Decembrie st. v. să-și achite nesmintit restanțele de abonament. În 16 Decembrie st. v. toate restanțele vor fi date la avocat pentru încasarea pe calea procesului.

Totodată avizăm onoratul public cetitor, că într-un cânt „Românul” va mai putea să existe și în anul viitor, acest ziar cu începere dela 1 Ianuarie st. v. 1913 se va expedia numai acelor cari până la acel termen vor fi plătit înainte abonamentul cel puțin pe un pătrar de an.

Conștiința națională în România.

— Articol din afară. —

Care trebuie să fie atitudinea României în actuala situație internațională? Chestiunea asta pasionază în gradul cel mai înalt toată opinia publică românească din Regat ca și din afara de hotarele lui.

Sub impresia biruințelor slave din Balcani, în opinia publică din Regat s'a trezit un puternic curent de critica și de opoziție împotriva direcției oficiale a politicii externe. Lumea vede cu pizmă ca disprețuiri vecini mai mici își realizează aspirațiile cele mai îndrăznețe, în vreme ce politica de „chibzuire” și „cumpătare” a Regatului român îl îndepartează tot mai mult, în loc să-l apropie, de o înfăptuire macar parțială a idealului național.

Opinia publică își da seama că, în situația asta istorică e rândul României de a face ceva pentru Românii subjugăți și nu se poate dumeri anume ce. O teama nelămurită, sentimentul chinător al desorientării, al nesigurății șovăitoare a pus stăpânire pe spirite. Glasurile cele mai contradicțoare se ridică și se învalmașese într'un amestec care, el însuși, mărește confuziunea generală. România, după unii, trebuie să atace dela spate Bulgaria biruitoare. Pentru alții, dimpotrivă, Regatul român trebuie să se alipească la confederația balcanică. În sfârșit sunt alții, poate cei mai mulți, cari pun înainte ruperea României de tripla alianță și răsturnarea ei la întreita înțelegere, sau mai precis la Rusia, răpitoarea Basarabiei.

Noi, cei de aici din Ardeal, privim cu durere și îngrijorare starea asta de desorientare penibilă. Ea însemnează mai mult decât o confuziune de o clipă decât o încercătură trecătoare: e simptomul dureros al lipsei de conștiință națională puternică, luminată și adâncă. Un popor conștient de nevoile sale, preocupat mereu de problemele sale vitale, nu poate avea nici o clipă de șovăire, de în-

doiiala în fața marelui chestiunii: care e datoria sa în cutare împrejurare de mult pregătită de logica evenimentelor istorice?

În situația de azi, opinia publică la Regatului îmi pare un școlar care, în marea clipă a examenului, se prezintă cu lecția nepregătită. Și pe când statele balcanice, copii mai saraci și mai oropsiți de soartă, dar mai harnici, știu să dea răspunsuri rezezi, raspicate și luminoase, România oligarhiei aristocratice îngaimă răspunsuri nesigure și incurcate, frânturi prinse în treacăt. Nu mă îndoiesc că armata română va ști să-și facă datoria în-treagă, în clipa supremă. Tara e pregătită militărește, dar mi se pare că e cu totul nepregătită sufletește.

Care-i pricina acestui fenomen îngrijitor a cărui însemnătate nu e bine să o exagerăm, dar nici să o nesocotim? După convingerea noastră vinovate sunt partidele politice „istorice” și politica lor din cei din urmă vre-o 15 ani. Ele au neglijat în mod conștient politica externă, în legătură cu ea, cultivarea sentimentului național.

Starea asta deplorabilă datează mai ales dela procesul memorandumului încoace. Atunci, o clipă, fantazia națională surescitată a întrezărit chimera unei Românie mari și a crezut, în apropiata ei realizare. Pe urma, curând a venit decepția adâncă, dureroasă și crudă. Omul politic care se pusese în fruntea mișcării naționale, trebui să meargă la Cannossa. O stea de aur strălucii pe pieptul lui Jeszenszky, simbol al celei mai rușinoase umiliri ce ni s'a dat să vedem vre-odată.

De atunci oamenii politici înțelesă că cultivarea idealului național nu e un piedestal, ci dimpotrivă o piedecă spre atingerea scopului suprem: dobândirea puterii politice și a bugetului. Ca pe un leșt incomod îl arunca peste bord și își îndrumară pasul pe calea neteda și ușoară a utilităților practice, a nevoilor marunte și a politicii fără ideal. Pritr'o înțelegere tacită, fruntașii politici conveniseră să prefacă chestia națională într'un *noli me tangere*. Luptele între partide ajungeau până la ultima înverșunare; orice argument era întrebuintat, orice greșală a adversarului fu exploatată, conflictele ajungeau uneori până la insulte personale reciproce între șefii politici: nici unul dintre potrivnici nu ar fi încercat însă să ridice asupra celuilalt arma cea mai eficace: chestiunea națională. În punctul acesta partidele se simțeau deopotrivă de vinovate.

Am azistat, în primăvara anului trecut la una din cele mai crâncene campanii electorale ce s'au dat vreodată în România. Unul din oamenii politici cei mai capabili, dar din cei mai lipsiți de coarda națională, d. P. P. Carp, făcuse unii ziarist francez cele mai rușinoase declarații despre chestia națională. Spusese că Românii din Ardeal nu sunt asupriți și că, dimpotrivă, soarta lor se îmbunătățește mereu. Ne așteptam ca în întrunirile publice ale opoziției, în toată agitației electorale, greșala asta evidentă să fie exploatată cu violență

împotriva guvernului. Foști, viitori și actuali miniștri se succedau la tribuna oratorilor, dar nici unul din ei nu a suflat măcar un cuvânt despre chestiunea care, aiurea, ar fi înfrigurat țara. În schimb declarații amănunțite despre... „interesanta clasă socială a cărciumarilor”, despre ieftinirea făinii și a peștelui etc.

Mai târziu, pe când Bulgarii, Sârbii și Grecii pregăteau liberarea fraților lor asupriți în Turcia, jertfând zeci de mii de vieți pe câmpul gloriei și al desrobirii naționale, țara românească se agita înfrigurată în jurul chestiunii tramvaelor comunale din București. Tramvaiele comunale, arendări de moșii (Dudești), cărciumarii, indigenatele, creieră sau asaltarea de „citadele” adică bănci liberale sau conservatoare și alte asemenea probleme, vitale au frământat țara întreagă. Nu tăgăduim, vor fi și acestea, unele din ele, chestiuni importante, dar ele sunt numai expresia nevoilor marunte ale țării, pânea e cea de toate zilele. O națiune însă, ca și individul, trăește, nu cu pâne, ci cu *duhul idealului*.

Opinia publică a Regatului a trebuit să se mulțamească, până acuma cu pânea cotidiană a frământărilor înguste. Iată pentru ce ea n'a găsit timp ca să se gândească și la problema mare a chestiunii naționale, și iată pentru ce evenimentele istorice au surprins țara nepregătită sufletește. O soluțiune politică nu se improvizează însă. Cutare om politic va putea să o gasească repede și să-i dea expresia cea mai desavârșită: mulțimea tardivă cere să fie pregătită pentru primirea ei. Altfel va trece pe lângă ea, ca orbul pe lângă punga de galbeni și o va înlătura din cale, ca pe o piatră netrebnică. De cincisprezece ani și mai bine, partidele au mers cu ochii în pământ și au refuzat să-și ridice privirea acolo sus unde, totuși, chema, în strălucirea ei veșnică, steaua călăuzitoare a idealului național: Puținii îndrăzneți cari au privit sus au fost hulji ca „vizionari” și „nebuni” certaji cu nevoile „reale” ale țării.

Acum însă, când „vizionile” încep a se traduce în realitate, nu la noi, dar la popoarele învecinate, opinia publică a țării ramâne uluită și incurcată. Abea acum un șef de partid găsește curajul de a vorbi de *trezirea conștiinței naționale*.

Omul acesta e d. Ion I. C. Brătianu, șeful partidului liberal din România. Declarația sa făcută în ședința clubului liberal din București, îi face cinste. Ea cuprinde mărturisirea neglijențelor și greșelilor din trecut, dar în acelaș timp și dovada unei înțelegeri depline a pricinii rețelilor de azi și voința hotărâtă de a le remedia pe viitor. Ea răsare din intuiția adâncă a nevoilor țării și probează înțelepciune și curaj politic.

Nu se poate ca odată inaugurată de partidul liberal o politică nouă, mai națională, să nu fie urmata *volens nolens* și de celelalte partide. Declarațiile dlui Brătianu vor fi cu acest chip punctul de plecare al unei nouă epoci în toată evoluția politică a Regatului român. Idealul are puterea miraculoasă de a

transforma și de a transfigura indivizi și națiuni. El pătrunde toate faptele lor cele mai neînsemnate și le dă un înțeles nou, o perspectivă nelămurită. Cine vrea o politică națională, urmărirea unui ideal, nu a poate înțelege cu o țărâșime asuprită și deposedată, cu o administrație imperfectă, cu un procent covârșitor de analfabeți, cu o aristocrație înstrăinată. Toate problemele acestea, și altele multe, se pun odată cu problema chestiunii naționale. Ea le ridică pe toate, le dă nouă viață, nou înțeles, le implică și le rezumă într-o sinteză largă și înaltă, pe când lipsa, de ideal le coboară la nivelul josnic și noroios al politicianismului.

Și, să nu uităm încă un lucru. Il datorăm adevărului și dreptății. Declarațiile dlui Brătianu sunt o strălucită satisfacție pentru alt om politic al țării: *pentru d. Nicolae Iorga*. Dânsul a înțeles, cel dintâi, primejdia politică fără ideal a partidelor dominante. În cei din urmă zece ani, a făcut o propagandă uriașă pentru trezirea ideii naționale. Dacă azi există un început serios de conștiință națională încă în formare, dacă mâne ea va pătrunde ca o apă vie și va trezi din somn toate straturile societății, meritul va fi al lui. Și pe când opera efemeră a multor *gubernanți* va fi uitată și moartă se va putea spune că dânsul *din opoziție a creiat*, a făcut o operă pozitivă mai traică și mai monumentală decât a multora din cei ce au deținut puterea.

Am fost poate prea sinceri și necruțători în expunerea acestor păreri. Frații din Regat au fost obișnuți cu tonul de osana al presei din Ardeal. Să nu uite însă că în deosebire de câtră critici ce vor fi auzind din afară de țară, a noastră, oricât de incizivă și aspră, e însuflețită nu de ură ci de dragoste pentru România, țara clasică a naționalității noastre. Și *asta* este ceea ce deosebește o critică de alta, nu violența mai mare sau mai mică a acuzațiilor.

Știm că atitudinea moralistului care dăscălește și ceartă e cea mai odioasă din toate, dar pentru noi constatarea adevărului e o datorie pe care ne-o impune *distanța*.

România și cu ea tot Balcanul trece printr-o epocă istorică de încercare. Examenul acesta l-a găsit-o nepregătită. Datoria oamenilor ei politici e de a pregăti pentru ceasul plin de răspundere a altui examen nou care *trebuie* să vie odată. În interesul nostru și în interesul ei îi dorim României buni *instrucători*, nu numai militari, și atunci succesul nu poate fi îndoiș.

Episcopul Hosszu votează legea pentru garda parlamentară. P. S. Sa Episcopul Gherlei, dl Vasile Hosszu, membru în casa magnaților, a rostit un discurs foarte aplaudat de mamelucii guvernului, în care motivează votarea legii pentru înființarea gărzii parlamentare. Motivele ar fi morale și patriotice. P. S. Sa a votat proiectul de lege fără nici o restricție... cu toate că el este îndreptat în special împotriva naționalităților nemaghiare.

„**Bunul frate**”. Sub acest titlu scriu zărele vieneze „Die Zeit” și „Neues Wiener Journal” câte un articol de fond în numerele lor de Sâmbăta trecută despre autograful țărului rusesc câtră M. S. Regele Carol al României. E curios, scriu respectivele zăre, că „bunul frate Nicolae” abia după un răstimp de 35 de ani dela luarea Plevnei, și-a adus aminte de „fratele său bun” din România, distingându-l cu bastonul de mareșal. Pe de altă parte e semnificativă această numire tocmai 3 săptămâni înaintea războiului din Balcani și ea s'a făcut cu scopul ca să o reție pe România dela o mobilizare împotriva Bulgariei, dar să o și rupă dela Tripla alianță. Bate la ochi cu toată dulcegăria autografului împărațesc, — faptul că Țarul Nicolae vorbește numai de „participarea” armatei române la războiul din 1877 și uită să accentueze faptele principale că Principele Carol de Hohenzollern a comandat ambele armate, că i-a scăpat pe Ruși dela peire, că Plevna au luat-o românii, iar, drept recompensă pentru aceasta, rușii au răpit Basarabia românească. O distincție militară așa de târzie — în Rusia s'au schimbat dela luarea Plevnei până azi trei țări — în loc să amelioreze raporturile dintre

România și Rusia, le pune în adevărata lor lumină, arătând cât de ingrată a fost Rusia. Bastonul de mareșal deci, fie el și toiagul lui Aron, nu va odrăși și nu va aduce roade.

Nemții din Ungaria și apropierea germano-maghiară. Articolul lui Tisza din „Magyar Figyelő” despre apropierea germano-maghiară în care stigmatizează pe Nemții naționaliști din Ungaria ca pe niște „elemente fără importanță” a provocat o adevărată revoltă în siml Nemților din Ungaria, iar rezultatul a fost o vehementă și dreaptă epistolă deschisă câtră contele Tisza, publicată în ziarul „Deutsch ungarischer Volksfreund” care apare în Timișoara. În această epistolă deschisă, iscălită de partidul popular al Germanilor din Ungaria, i se face un strasnic rechizitoriu actualului sistem de guvernare din Ungaria, arătând politicianilor germani din Austria, și în special contelui Tisza, prigonirile Maghiarilor împotriva naționalităților din Ungaria, persecuția împotriva limbei și culturii germane și spunând că o apropiere între Germani și Unguri va fi posibilă numai când toate naționalitățile nemaghiare din Ungaria se vor bucura de libertăți egale cu ale Maghiarilor. N'a avut noroc contele Tisza cu articolul din „Magyar Figyelő” și cu inițiativa lui pentru o alianță politică germano-maghiară, căci aceste au seos și mai mult la iveală sistemul de guvernare trecască din Ungaria.

10 minute. Nu înzădar trăim în era electricității. În ședința de Sâmbăta a camerei ungare Tisza cu ceata lui de mameluci a arătat cu ce iuteală se poate lucra pentru binele patriei. 10 minute au fost suficiente ca ministrul de finanțe să-și vadă bugetul rezortului său desbătut și votat în special și în general de camera ungara.

După rezolvirea bugetului ministrului de finanțe, a fost înaintat camerei proiectul de apropietare.

După acest proiect cheltuielile ordinare pentru anul 1913 au fost stabilite și se propuse în sumă de 1.621.680.426 coroane; cheltuielile de tranziție: 106.928.930 coroane; cheltuielile de investiție: 244.043.840 coroane. Paragraful 5 al proiectului dispune că până când nu sunt făcute repartizarea și preliminarul pe baza legilor noi de impozite directe, impozitele sunt a se plăti pe baza repartizării și preliminarului din 1912. Prin paragraful 12 al proiectului se suspendă pe anul 1913 dispoziția paragrafului 2, art. XXI al legii din 1898, după care contribuția suplimentară regnicolară pentru

Teatrul grec — școală de educație națională.

De Corneliu Moldovan.

I.

Pământul Heladei, întocmind cea mai armonioasă țară, cu cerul veșnic senin și marea totdeauna albastră, cu o floră bogată și un climat potolit, era mediul cel mai bun pentru cultul ideii naționale. — Religia și poezia indică, misticismul și reveria poporului iubit al lui Brahma, erau însăși esența fecundată de un pământ ferbinte și ucigaș, răzbătut de fluvii otrăvitoare și de vânturi aprinse, locuit de fiare vrăjmașe omului și împodobit de plante bizare, cu arome îmbătătoare și magice. Parfumul foilor de aură adoarne, iar sucii tulpinelor de niras e un filtru. Viața e un vis...

Aceiași strânsă armonie între pământ și cugetare o găsim și la greci. Totul, la acest popor e senin, entuziast, viguros și moral. Sănătatea fizică și sufletească — iată temelia civilizației grecești. Armonia naturii va fi tălmăcită în poezie și artă; — simplitatea patriarhală a vieții cetățenești va fi singurul veșmânt al frumosului, virtutea care duce poporul la biruinți strălucite, vanaște în sufletele inspirate avântul și puterea geniului grec, care atinge

culminanța mai ales în secolul lui Pericles. (al cincilea, înainte de Hristos.)

Alceu, Sapho, Pyndar și Anacreon, știuseră să ducă la cea mai deplină înflorire poezia lirică, împrumutată din Orient. La început toate literaturile sunt lirice; și Orientul a fost eminent literic. Acum vine însă rândul poeziei dramatice, care se desvoaltă, luând chiar naștere la Athena. —

Zbuciumările din perioada de cristalizare a rasei helene, frământările din care a luat ființă poporul grec, migrațiunile din Elada legendară și războaiele Troiei, tot complexul acesta de legende care alcătuiesc poemele homerice, va trece ca izvor de subiecte în tragedia greacă, făcând din teatru însăși școala de educație națională a poporului.

Inceputurile tragediei grecești sunt neînsemnate. Nici o operă de seamă nu găsim, până în anul când se inaugurează la Athena, în marele teatru a lui Dionisios, concursurile dramatice și Eschil încununat ca părinte al tragediei.

Pericles, încurajând științele, arta și filosofia, a avut de îndeplinit toată furia poporului ignorant. Plutarh povestește următoarea legendă, punând în lumină valoarea și forța acestui spirit, care s'a ridicat mai presus de epoca în care a trăit.

Înviniuit că risipește averea statului pentru

opere de artă și literatură, Pericles adună poporul și-l întreabă dacă-și menține învinuirile.

Da, prea mult, — i-se răspunde.

Atunci toate cheltuielile mă vor privi numai pe mine, dar voi inserie pe monumente numai numele meu.

Mișcat, fie de mărinimia lui Pericles, fie că voia să fie părtaș la glorie, poporul îi îngădui să cheltuiască cât va voi.

II.

Teatrul grec e o școală de educație națională

Eschil își înțelege misiunea, și caută în tradiția poporului, inspirația și cultul virtuților. *Pietate și moralitate*, — iată ce recomandă Eschil prin teatrul său. Poetul e preotul și învățătorul poporului; el cântă lauda zeilor și religia strămoșească...

„*Frumosul nu poate înflori decât în simplitate*” iată dogma care stă la temelia civilizației grecești. Statua *Venerii de Milo*, clădirea măreață a *Pantheonului*, capodoperile literare ca *Electra*, *Oedip Rege*, *Prometheu*, sau *Iphigenia*, sunt pilde veșnice ale acestei axiome de estetică.

Dacă arta și poezia greacă au rămas și vor rămânea eterne, ca niște culmi intangibile ale minții omeneste, e, fiindcă s'au născut din echilibru și armonie, fiindcă au întrupat *frumosul în simplitate, care e etern*. Când inspirația greacă s'au întortochiat, când a apărut complexitatea de gândire și rafinarea în simțuri, — ceasul

ingrijirea bolnavilor poate trece peste 3 procente după legile directe de stat înscrise în acest paragraf. Iar pentru anul 1913 cheia pentru această contribuție de stat se stabilește de 10 procente. Legea intră în vigoare cu 1 Ianuarie 1913.

Proiectul a fost dat spre examinare comisiei, iar în ședința de Miercuri probabil va fi prezentat camerei pentru dezbateri.

*

O carte despre românii din Serbia. Sub titlu „Roumains et serbes” dl E. Staicu, un bun cunosător al situației românilor din sudul Dunării, publică o broșură în limba franceză, despre românii din Serbia. Dsa spune că chestiunea orientală, care este la ordinea zilei, face cât se poate de actuală chestiunea românilor din Serbia, cari după chiar statisticele oficiale sârbești întrec numărul de 160.000, dar cari în realitate se apropie de cifra de o jumătate de milion de suflete.

D. Staicu face, în introducerea operei sale — care de altfel a făcut subiectul unei conferințe ținute iarna trecută la Liga culturală, secția Paris — o privire generală asupra soartei românilor subjugati și arată că românii din Austria și cei din Ungaria se bucură de drepturi politice și culturale decât românii din statele slave: Rusia, Serbia, Bulgaria și frații noștri din Macedonia. Trecând apoi la subiectul tezei sale autorul ne face un scurt istoric al relațiilor româno-sârbe din cele mai vechi timpuri, arătând că voievozii români din Muntenia au avut legături de rudenie cu dinastiile regale ale vechei Serbii.

Schitănd apoi situația actuală dl Emil Staicu ne prezintă păreri diferite ale autorilor străini, etnografi, precum și constatările sau informațiile dsale personale asupra acestor frați ai noștri, cari locuiesc în mase mari Serbia orientală, dar cari au fost foarte mult neglijați de către statul român. Bazându-se pe drepturile istorice ale românismului din Balcani dl Staicu declară că Românii trebuie să desemneze și să obțină drepturile lor legitime în Serbia. Autorul termină atrăgând atenția asupra drepturilor românismului în Balcani în general.

Cine se interesează de acest studiu foarte atrăgător îl poate găsi la autor, rue des Ecoles 30, Paris. Studiul cuprinde 32 de pagini și este frumos tipărit. — \$.

Chestia alianței Germano-Maghiare.

— Interview cu dl Dr. Aurel C. Popovici. —

Viena, 15 Decembrie.

Proiectata alianță germano-maghiară a contelui Tisza n'a mișcat în mod prea serios opinia publică românească din monarhie. Și asta pentru că simțea ori cine că e vorba de un lucru neserios, imposibil, dar mai presus, grav în consecințele ce le-ar fi născut viitoareii politici a Imperiului. Cum era și de prevăzut, ideea a fost înmormântată. E dureros însă faptul că în fața învățămintelor atât de elocvente pe care bărbații politici ai Austriei și Ungariei ar trebui să le conchidă din descompunerea ireparabilă a marelui imperiu otoman, ei tot mai persistă în măcinarea aceleiași politici de siluită hegemonie.

Alianța germano-maghiară e consecința nefirească a unei concepții politice greșite. Această concepție aplaudată mereu va duce cu siguranță imperiul Habsburgic pe căi de pierzare. Cunoșc un bărbat politic român care a atras în numeroase rânduri atenția guvernamentalilor asupra acestor mari greșeli. Acel bărbat politic e dl Dr. Aurel C. Popovici.

Îmi îndeplinește o întreaga datorie cerând și de astă dată cuvântul luminător al dlui Popovici asupra acestei întunecate chestiuni. Rămâne numai ca „cei ce au urechi de auzit, să audă”. Și chiar dacă n'ar voi să audă, viitorul tulburărilor de azi îi vor sili să asculte fără de voc glasul cel adevărat.

— Ce credeți despre apropierea dintre Unguri și Nemți pe care o preconizează unii Germani liberali din Austria și contele Tisza cu alți partizani?

— Mie mi se pare curios că tocmai în epoca aceasta atât de gravă domnia acestia ne dau dovada că nu înțeleg nici trecutul nici prezentul acestei Monarhii, deși ei înșiși au roluri conducătoare în cele două părți ale Imperiului. O lume întreagă a rămas năimă văzând că în momentul când cade Turcia — prin urmare un imperiu compus din mai multe popoare — liberalii germani și liberalii unguri nu găsesc un mijloc mai potrivit de conservare a imperiului nostru

decât tocmai acel mijloc care în Turcia a dat un faliment atât de ruinos.

— Ce înțelegeți prin acel mijloc întrebuit de guvernantii din Turcia?

— Eu cred că Turcia nu cădea dacă Turcii tineri ar fi avut o cultură politică mai serioasă și mai multă abnegație patriotică — căci Turcia a căzut pur și simplu pentru că junii turci, sub pretexte de reforme constituționale nu erau preocupati decât de un singur ideal, să facă din Muntenegreni și Sârbi, din Bulgari, din Albanezi, din Greci, cât s'o putea mai repede, Turci. E la mîntea omului că în ziua de azi, când fiecare popor cu o conștiință națională mai dezvoltată ține să se afirme, toți aceia care încearcă să violeze conștiința lui națională, trebuie să poarte ei înșiși urmările politice lor lipsite de prevedere.

— Ce analogie găsiți d-voastră între lupta naționalităților balcanice și lupta naționalităților din Austro-Ungaria?

— Analogia e mult mai mare decât o cred mulți dintre compatrioții noștri. Am avut prilej să vorbesc în timpul din urmă cu numeroși Sârbi, Slovaci, Croați, Sloveni și mai ales Români dela noi și toți își puneau această întrebare: Cum adevărat? 2 mil. de Sârbi, 2 mil. de greci, 3 mil. de Bulgari, câteva sute de mii de Muntenegreni formează state independente naționale, cu politică externă națională, cu armată națională, cu toată administrația și magistratura națională, cu limba lor stăpânitoare în toate domeniile publice — iar noi 3-4 mil. de Români, 2-3 mil. de Slovaci, 3-4 mil. serbo-croați, 6 mil. de Cehi etc. să nu putem avea în cuprinsul acestui imperiu nici măcar drepturile cele mai primitive ale vieții naționale?

— Ce deduceți d-voastră din această stare sufletească a naționalităților din monarhie?

— Deduc ceea ce mîntea sănătoasă trebuie să spuie fiecărui om cunoscător al situației noastre: că prefacerile din Balcani vor avea o influență hotărâtoare și asupra naționalităților dela noi.

— Atunci s'ar părea explicabilă încercarea de apropiere germano-maghiară?

— Din contră. Singură această încercare de reintronare a hegemoniei, este menită a trezi în sufletele naționalităților cea mai mare neîncredere — ea să nu întrebuițez un cuvânt mai drastic. Și Germanii din Austria și Maghiarii din Ungaria vor trebui să înțeleagă în interesul conservării lor proprii că, mai ales astăzi, existența Austro-Ungariei atârână exclusiv dela o grabnică și înțeleaptă soluțiune a conflictului lor cu naționalitățile. *Convingerea mea este că Austro-Ungaria sau va deveni în cel mai scurt timp*

amurgului era aproape, decadenta și peirea Heladei, inevitabilă. Seta de adevăr și cultul de frumos, cele două drumuri ale idealului au fost cotropite de lux și de prostituție, și poarta triumfului s'a închis pentru totdeauna.

Forța genului grec a gasit mediul minunat în *democratizarea artelor și a științei*. Aceasta e misterul care rezumă și explică gloria Athenei.

Întreg poporul era chemat să ia parte la fenomenele sociale, la manifestațiile de artă și la propășirea culturii. Nu erau privilegiile în dauna mulțimii, — cultul frumosului și al adevărului nu era deținut de o castă, ca un meșteșug sacru al celor puțini, despoți și tirani ai lumii. Ce dovedește geniala legendă a lui *Prometheu*, care despoaie casta zeilor de forța culturii, dărîndu-o mulțimii, omenirii?...

Eschil, cel dintâi, democratizează inspirația, îmbrăcându-o în purpura tragediei, — pune pe scenă tradiția și comoara de legende sacre ale vechilor întemeietori de țară, — aduce în discuția actorilor tainele celor puțini — fie ei *Sacerdotii sau Arhontii*, preoți sau cărmuitori, și asemeni lui *Prometheu*, e trimis în Surghiu, fiind învinuit că a vândut misterele sacre și că a destăinuit poporului cultul divin al poeziei și al teatrului, al frumosului și al adevărului. — *Eschil* a luptat pentru propășirea democrației, pentru izbânda idealului, fiind un *liberator*.

Să-mi fie iertată o paranteză: În țara noastră, din nefericire, cultura, (arata și știința) e

încă un privilegiu al celor puțini. Odată era în mâinile boerilor, astăzi o stăpânește orașul. Țăranul doarme încă în ignoranță, fiind cu totul străin de lumina propășirii. El nu poate să contribuie decât în mică parte, la triumful ideilor mari, el nu-și trimite coeficientul de talente și forțe creatoare, în mișcarea socială a țării. Nu-i departe însă ziua aceea mare de lumină și dreptate, când în arena luptelor pentru ideal, își vor trimite și milioanele de plugari, solii lor vrednici, — când forte noi, tinere, neistovite și proaspăte, luând în brațe viguroase facla culturii, o vor purta pretutindeni prin umbră și întunec, prin sărăcie și durere, dărînd-o, tot mai puternică și mai strălucitoare celor care vin, cu dorul după *lumină din lumină...*

III.

O nouă dogmă conducătoare, care stăpânește și explică gloria genului grec, e următoarea: *Idealul nu poate rodi în întunec. Numai libertatea fecundează marile gândiri, — căci, victoria în războaie, duce la victorie în toate.*

Sugestia biruinței e nemărginită, iar puterea ei face minuni. Vițiile sclavuluiucid inspirația, virtuțile euceritorului însă se preschimbă în capod'opere. Moralul poporului care învinge, deschide hotare largi tuturor propășirilor, istovirea unui popor învins, stinge totodată și cele mai mărunte lumini ale culturii. Odată cu victoria dela *Salamina* s'a înfăptuit genul grec, iar când Atena e robită de legionarii Romei, gloria ei asfințește pentru totdeauna.

Dacă puhoiul lacomului rege Xerxes ar fi

contopit ogoarele senine ale Heraldei, dacă biciul persan n'ar fi fost doborât la *Marathon* și *Salamina*, — marmorele lui *Phidias*, nici cugețările lui *Platon*, nici tragediile lui *Sophocle* n'ar fi luat ființă...

Pericles cel dintâi a știut să smulgă victoriei dela *Salamina*, sâmburele tuturor victoriilor.

„*Și poezie, și pictură, și știință, toate stau în vârful baionetelor*” — ca să mă folosesc de fraza înțeleaptă a unui mare general prusian.

Când popoarele sunt oboșite, — un război le poate improspăta energia, le poate primeni aspirațiile, deschizându-le noi drumuri spre *sugestia biruinței*, spre noi triumfuri în artă și știință. *Moltke* și *Bismarck* au preamărit binefacerile războiului.

Când însă neamurile sunt istovite, când energia raselor e stinsă, ele trebuie să piară, pentru a face loc altora, vrednice și tinere, — cari sunt premergătoare viitorului.

Non omnibus licet adire Corynthem...

Atâta vreme cât la *Corynth* a înflorit *idealul*, nu tuturor le-a fost dat să fie încununati în cetatea poeziei, însă celor puțini li-a fost îngăduit să-și însemne numele la gloria Heladei. Când însă la *Corynth* a ajuns stăpână faimoasa curtizană *Phrimeea*, foarte mulți au putut atinge cu daruri scumpe pragul cetății depravate, — dar faima senină a Heladei se spulberase... Venise rîndul Romei, ca dupăce s'a adăpat din izvoarele pure ale frumosului și adevărului, să guste — spre osânda ei — și din otrava luxului și a trîndăviei... Și Roma a gustat cu prisosință...

posibil o mare Elveție monarhică în sud-vestul Europei, sau va rămâne și mai departe o a doua Turcie.

Turcii au refuzat până în cele din urmă să dea naționalităților dreptate națională — așa numitele reforme. Azi ar fi foarte mulțumiți dacă naționalitățile s'ar mulțumi cu asemenea drepturi naționale. Dar vorba este că ele persistă astăzi în zdrobirea totală a Turciei, în împărțirea teritoriului ei, între sine.

Pe de altă parte iată pilda vie a Elveției. Acolo trăiesc vre-o 3 mil. jumătate de oameni, dintre care 2 mil. jumătate sunt nemți. Dar cu toate că Germanii aceștia formează imensa majoritate față de francezii și italienii elvețieni, lor nici odată nu le-a trecut prin gând să formuleze teorii de stat național german să pomenească de o cultură germană singură îndreptățită în Elveția de „Elvețieni cu buze franceze sau italiene.”

Tocmai pentru că națiunea germană din Elveția a respectat și respectă cu o deosebită sollicitudine viața națională și politică a compatrioților francezi și italieni. De aceea Elveția este un stat așezat pe baze de granit, ceea ce din nenorocire nu se poate spune nici despre Austria nici despre Ungaria.

In rezumat, ori și ce ar face contele Tisza și aderentii ceilalți ai sovinișmului, ori ce încercări ar face germanii ca al de dl. Dobernig, hegemonia artificială germană în Austria este și rămâne frântă, iar hegemonia artificială a ungarilor se va frânge cu atât mai repede cu cât actuala politică maghiară va dăinui mai mult.

Acestea sunt cuvânt după cuvânt aprecierile dlui Aurel C. Popovici. Prin aceste aprecieri și prin concluziile la cari ajung, concepția actuală politică a conducătorilor monarhici primește o puternică lovitură de moarte. E în interesul Austro-Ungariei ca pe ruinele ei să caute a ridica cât mai grabnic principiul mare al respectării drepturilor naționalităților.

Sp. Carpus.

Discursul d-lui Dr. St. C. Pop, rostit Vineri în ședința camerei ungare.

Răspunsul contelui Zichy.

(Continuare).

Dr. St. C. Pop: E de însemnătate și vrednic de atențiune acest memoriu și pentru motivul, că nu desemnează comunele rupte din trupul mitropoliei de Blaj și din trupurile diecezelor de Oradea-mare și Lugoj de comune cari să fie și ele împărțite de darul de a se feri cu limba liturgică ungurească. Aici e registrul; din dieceza de Oradea-mare au fost ceterute vre-o 4 comune, în cari și de altfel populația e rutenă. Aceste patru comune sunt Măcăul, Carci-mari, Porcialma și Oradea-mare.

Numai pe astea le-au cerut. Astea sunt comune rutene. N'au voit să ne jignească, pentru că știau, că intenționând să ne aducă vre-o atingere, atunci concursul sfântului părinte dela Roma ar fi fost exclus. El n'ar fi îngăduit lucrul acesta. Și atunci s'a întâmplat ca ungarul să revie la vechiul plan al lui Claudiu Vaszary: nu provocați nedumeririle papei. — cereți ritul veterogrec, în care nimenea azi în largul Ungariei nu se mai roagă, cereți acest rit și nedumeririle papei se vor risipi. Da, aceasta figură eminenter pregnans națională, acest Vaszary a fost cel ce a declarat, că nu-și teme biserica, pentru că e asigurată pentru vecie, își teme însă națiunea, căci ea n'are făgăduința eternității. Sfatul lui a fost ascultat mai târziu și cerut-au ungarul un lucru, care nu poate fi socotit de o condiție primordială, pentru că ungarul — recu-

noașteți și puneți-vă mâna pe inimă — nu liturghia vetero-grecă le trebuie în scopul să-și facă rugăciunile ungurește! După legile ecclesiastice ale religiei orientale e liturghia doar esența, — jertfa fără sânge sub chipul pâinii și al vinului. Aici se obișnuiau adevărate conversații între credincios și preotul lui, ba dogmaticii au mers până acolo chiar, că socotesc de parte complementară a liturghiei și utrenia și vecernia.

Ungarilor nu asta le-a trebuit, — or nu e caracteristică jelanția aceluia preot ungar, care se întreba zilele trecute în coloanele lui „Budapesti Hirnap” că „ce ne vom face, când nici alfabetul nu-l cunoaștem și cum vom putea îndeplini ordinul papei de a învăța pe credincioșii noștri limba veche elină, pe țărani cari încovoiați de povara muncii zilnice abia așteaptă să se poată odihni o clipă?” Adevărat că șeful și sufletul acțiunii Szabó Jenő, crede că a fost lucru cuminte apropierea pe căi laturalnice de papa și risipirea în acest chip a nedumeririlor ce avea, — ba numitul domn inițiază chiar sovinișmul guvernelor antecedente, cari traseră prea curind că vor să maghiarizeze pe Români și pe Ruteni. Articolul referitor se găsește în „Budapesti Hirnap” nrul 163, scris de Szabó Jenő și se face în articol întreg istoricul chestiunii.

On, cameră! O foarte importantă parte a bulei papale e de pildă aceea, în care suntem lăudați (citeste):

„Hujusmodi autem honorem catholici Rumeni non modo sunt meriti, sed eodem in posterum ita digni facti sunt, sive fide firmiter tuenda eaque propaganda penes Rumenos schismaticos, sive fide amore ac filiali obedientia in Romanum Pontificem, ut catholicis totius Orientis virtutum omnium exemplum se praeberint”.

Românii deci și-au creat atât de mari merite în răspândirea catolicismului, încât în această privință ei au devenit cu adevărat pildele vie de virtute, cu deosebire în orient. Și care este rezultatul? Acela, că vre-un 1.300.000 de suflete stau aici în fața țării, dimpreună cu episcopii lor, umiliți, pentru că li s'au răpit comune curate românești, în cari de când e lumea, de când numai s'a inițiat unirea, se roagă românește lui Dumnezeu. Nu suntem atât de puternici, ca să putem trezi o stare de spirite artificială, am însă la mine scrisori scrise ungurește, în cari credincioșii se întreabă ce ce-au greșit de li se răpește scumpa lor limbă românească! Sunt tot de aceea autorii scrisorilor, cari deși nu vorbesc limba românească, o ascultă totuși cu drag în slujba dumnezeiască. Vă provoc, d-lor deputați să studiați cu dinadinsul uriașa putere ce residă în rugăciunile noastre, în special în bisericile românești și vetero slave ale credinței orientale. În Viena e cu adevărat o serbătoare să asculti slujba rusească și mergeți dv. la Blaj ori la Sibiu, să ascultați acolo o slujbă în rit oriental, — poate n'ați auzit nici odată un lucru mai încântător. Ea impresionează adânc pe ascultători, chiar și pe cei ce nu știu românește, intrând în biserică și ascultând sublima slujbă ei iasă cu adevărat inspirați. Și aceștia cu toții să înceapă de-acum să învețe grecește într-o țară, unde limba greacă e preleasă numai facultativ, chiar și în școlile medii!

Sunt foarte mulți oameni titrați aici în cameră, mă îndoiesc însă să fie între ei măcar și numai vre-o doi, cari să-mi poată spune trei-patru propoziții grecești fără greșală.

În astfel de împrejurări, cred, că creierea unei dieceze cu desconsiderarea deplină a autorităților noastre bisericesti e cea mai mare nedreptate și stîrbirea unor drepturi garantate prin lege. Pentru că poștiți numai de citiți bula papală prin care ni s'a întemeiat biserica; se spune în ea că toate s'au făcut cu aprobarea și concursul mitropolitului primate de Strigoniu,

câtă vreme bula „Christifideles” spune că partea care lipsește „o completez eu, papa”. Cu un cuvânt, arhierilor noștri nu li s'a dat nici măcar atențiunea de-a fi întrebați, cari sunt comunele inclinate să se maghiarizeze și cari sunt cele ce nu vor să meargă cu noua dieceză.

Noi n'avem la îndemână puterea pe care are statul, — statul doar poate să dispună de toate organele sale. De ce n'a făcut tratative deci, cu scop să afle — cine vrea să treacă la noua dieceză? Pentru că cred că esențialul nu e să fie dieceza cât mai mare cu putință, ci de rînța credincioșilor de a se grupa într-o nouă dieceză.

Nu am nici o obiecțiune ca limba liturgică să fie cea ungurească. Credința noastră e, ca fie care om să-și laude în limba maternă pe Dumnezeu. Eu aprob chiar acel pasagiu din memoriu, în care se constată că liturghia e o parte întregitoare esențială a diecezelor orientale, o parte la care participă și credincioșii, nu ca în biserica romano-catolică. Repet, n'am nici o obiecțiune ca ungarul să-și facă rugăciunile în limba ungurească. Și că ce bine s'au simțit ungarul, — nu intelectualii, cari au inițiat întreaga mișcare, ci credincioșii — apare din împrejurare, că până și în comunele, în cari se vorbește ungurește, se predica ungurește, ba poate se făcea și slujba ungurește, — usus abusus, nu erau prea scrupuloși în această privință — în înțelesul noii bule — ca un „dammandus usus” este oprită pentru vecie întrebuințarea fie și numai a unui singur cuvânt unguresc în liturghie.

Pot să dovedesc aceasta cu întreg conținutul bullei, care esclude cu totul limba maghiară vernaculă din liturghie, și mai ales cu cele trei ordine ale nuntului din Viena, arhiepiscopul Rafael Scapinelli, cari exclusiv opresc limba vernaculă maghiară. Am aici circularul datat în 28 Octomvrie și îndreptat către corul episcopesc, în care se spune (*citeste*): „Aptitudinem Tuam minime latet, in nonnullis Hungariae parocciis abusum irrepisse, lingua hungarica in liturgiis actionibus utendi, quae, cum liturgica non sit, nullimode qua talis adhiberi potest; eo vel magis quod saepe Apostolica Sedes illicitam hanc praxim damnaverit, eliminandamque praeceperit”.

Să nu se zică în viitor că noi boicotăm pacea religioasă dintre Români și Unguri, că sămănam vrajbă; dacă se va întâmpla ceva, o spun să se știe, să nu se arunce vina pe noi, ci pe onorabilul guvern maghiar, care conform dispoziției nuntului și-a luat angajamentul să dea mână de ajutor și. Scaun și episcopilor ca acest obicei rău al Ungurilor să-l stârpească și să eschidă deplin limba vernaculă ungurească. Căci se spune (*citeste*): „Sciant autem Reverendissimi Episcopi, Regium Gubernium Hungaricum, ut haec S. Sedis praescriptio de vernacula lingua in sacra liturgia nunquam adhibenda feugisissime observetur, Sacrorum Antistibus omne auxilium et assiduum operam, quemadmodum pacto se obstrinxit, fore collaturum.” Asadar guvernul s'a obligat să conlucre la stîrpirea limbii liturgice maghiare.

Voi înfățișa și alt prilej de însemnătate. Acele hotărâri ale nuntului cari pun în vigoare dieceza sunt din 17 Noemvrie. Ele au două părți însemnate. Cea mai însemnată, după modesta mea părere, e partea care se referă la păstrarea dreptului propriu — cu stirea regelui apostolic — a S. Scaun întrucât s'ar fi ivit incorectități la fixarea granițelor ori la formarea cercurilor, ele să se poată neapărat îndrepta. Apare de aici, că atât S. Scaun, cât și nuntul voiește ca toate acele comune, cari sunt românești și cari au folosit limba liturgică românească din vremi îndepărtate și cari au protestat să fie incorporate la noua dieceză, toate acelea au să fie redade episcopilor la cari au aparținut.

Solicite pe preastimatul d. ministru ca această

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,

Nmisoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

(Ba 46-60)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8-9 ore a. m. și dela 2-5 p. m

Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

chestie să o prețuiască indeosebi. Chiar dl ministru-preș. însuși a declarat că de vor fi greșeli, va stăruși să le înlăture de grabă. Nu greșesc poate dacă spun că nu e chestie pe lume mai gingașă decât cea religioasă. D-v. mai bine o veți fi știind. Că doar țara noastră secole de-a rândul a fost sfâșiată în partide de hărțuiri confesionale. Intre greșelile împrejurări de azi cred că nu e chemarea noastră ca aceste rane să le lășăm să se învenineze mai potențat. Sper că dl ministru nu-și va mai bate pieptul bazat pe putere: "vă învăț eu pe voi agitatorilor și rutenților", ci: da, dau însemnătate acelor lucruri pe cari Ungurii le cer să se realizeze, — mă plec însă înaintea memorandumului care nu vrea să jecnească drepturile nimănui.

E ciudată afirmația din memoriu, că din Ardeal n'a putut să fie câștigat nici un singur om pentru acțiunea asta. — atât de bine se simțeau între noi, între Români.

Mihai László: Nici un săcui greco-catolic nu stie valahiceste.

St. C. Pop: Cu toate astea nu voiau să se depărteze dela sinul bisericii românești. Sunt, cari stiu numai românește și totuși i-au smuls de acolo. Tocmai acum se scrie că în săcuime mai mult de 18 comune sunt românești.

Că ce fel de rezultat va aduce o episcopie în acest chip înființată? Dv. veți răspunde că: *foarte bun*. Dacă ati voi să atingeti scopul de a zădărnici unirea Românilor, atunci, da, acest rezultat l'ati avea, pentru că noi am făcut unirea să ne apărăm limba, ca palladiul limbei să ne fie biserica și nu ca să servim de instrumente silnice maghiarizării. Dieceza aceasta abia ce e în embrion încă, și nu e alcătuită, deabia își are administrator și vrăjibile confesionale s'au început într'un timp, când nu între noi, dar chiar între unguri bănuie vraiba. Mai întâi cu privire la locul reședinței s'a aprins flacăra urii. — și nu eu, naționalistul, ci corifeii acțiunii sunt atâțătorii. Comisia regnicolară se vaieră și lansează un apel, ca nu în Hajdudorog, ci într'alt loc să se așeze reședința episcopiei, în care apel deja atacă și pe protestanți.

Aveți bunăvoința să ascultați, ce se spune în acest apel, pe care între alții l'a subscris ca cel dintâi Emil Mellesz, preot greco-catolic budapestan (*cețește*): „Locuitorii din Dorog sunt foarte mândri, că episcopul reformat al Debreținului și prim-curatoarele reformat de acolo au sprijinit cererea noastră de a ridica orașul nostru la rangul de oraș cu episcopie și au luat cu bucurie la cunoștință că după ofertul făcut de orașul Niregyháza conducătorii luteranismului de acolo nu au întârziat să se împotrivescă atitudinii solidare a orașului comitatului, cu toate că trebuia să vadă dacă voiesc să vadă și știu să vadă, că cei din chestiune sunt călăuziți nu de binele Hajdudorogului, ci de interesul protestantismului, că ei din pricina geloziei confesionale sunt gata să jertfească viitorul diecezei și să hazardeze totul, toate speranțele ce leagă de această nouă instituție biserica și națiunea ungurească. Protestantismul și-a accentuat întotdeauna toleranța și se mândrește cu ea. Și totuși în Dobritin și Nyiregyháza a dat în această chestiune dovezi atât de eclatante ale îngustimei de suflet și ale intoleranței, încât în analele catolicismului din Ungaria ele nu pot să găsească dovezi identice. Prin orbimea de vederi și egoismul frunțașilor bisericesti și laici ai Hajdudorogului, am ajuns acolo, ca — spre paguba binelui obștesc și spre primejduirea viitorului nostru, notabilitățile eclesiastice și lumestii ale lumii protestante vor acum să stabilească ele care să fie sediul episcopiei greco-catolice ungurești. Putem noi, și iertat ne este să ne împăcăm noi cu lucrul ăsta?”

Aceasta nu e vrajba confesională? Nu înseamnă oare începutul unei hărțuiri confesionale dintre cele mai urite? Au răspuns apoi la aceasta și dobritinienii, când au făcut în ședința reprezentanței orașului declarația că vor încunoștința ministerul și că vor abdice la toate, pentru că protestanții au primit scrisori din toate părțile, în cari erau acuzați de tradare confesională.

Carol Szász: Nu toți protestanții!

Cserny K.: Asta o vom rezolvi între noi!

Dr. St. C. Pop: O astfel de episcopie nouă nu poate fi înființată, ignorând pe cei interesați,

deoarece din consecințele activității acesteia vor fi urmări incalculabile.

Dar să ne uităm, cum este salută această chestie din partea maghiarilor respective de către organul imperialismului maghiar, „Budapesti Hirlap”? Acesta afirmă că s'ar fi găsit tunul, cu ajutorul căruia pot fi amuțite naționalitățile, un tun, ca și cel al lui Gábor Aron, sau al altui cineva, făcut nu din metal sau oțel, ci din clopotul săcuilor. În acest punct „Budapesti Hirlap”, care este probabil reprezentantul cercurilor catolice și al imperialiștilor, și „Pesti Hirlap”, care deasemenea reprezintă cercurile maghiare, dar mai ales pe francmasoni, — consimțesc de minune. Imediat ce a venit chestia unde să fie reședința noii episcopii, a izbucnit gelozia confesională. Intre astfel de împrejurări noi, românii considerăm aceasta de cea mai mare lovitură, ce s'a dat vre-odată împotriva noastră. Episcopii noștri adânc umiliți stau în fața credincioșilor lor, a miniștrilor, a M. Sale și a Papei și dau expresie în diferite memorande acestor simțăminte dureroase a lor. Deci, cui prodest, on. cameră!

În împrejurările grele actuale se tulbură acea uniune, despre care s. Papă afirmă, că în jurul apărării și răspândirii căreia românii și-au câștigat mari merite și au devenit pilde în virtuți catolicilor din Orient. Iar acum aceea să fie răsplată, că acel nobil cap suprem al bisericii, mitropolitul, împreună cu cei doi episcopi colegi ai lui să stee umiliți și rușinați total în fața lumii, că, într'o astfel de chestie importantă, când este vorba despre integritatea mitropoliei lui, el nici să nu fie ascultat, că autoritățile nici nu au debătut între ele chestia cum ar putea fi creiată această episcopie, care să fie apoi, spre gloria bisericii și a credinței, dar, totodată, și spre mulțumirea credincioșilor și spre folosul patriei. Ea niciodată nu va fi folositoarea statului, deoarece acolo în milicul protestant se vor începe frecări confesionale. (Sgomot. Contraziceri. Strigăte sgomotoase: Las' nu ne mai compătimi!)

Președintele (sună): Rog liniște, on. cameră!

Dr. St. C. Pop: Iar noi, fii acestei biserici vom ține de-o datorie a noastră să ne apărăm naționalitatea și limba, iar cea limbă liturgică, pe care nici o limbă greacă pe acest pământ n'o poate înlocui, nu o vom schimba niciodată. Bărbații de stat au prima datorie să grijească, să nu se nască rele mai mari. În această privință avem o declarație de altfel foarte vagă a ministrului, dar și o altă declarație a nunciului papal, care-și rezervă dreptul de a stabili limitele. La lucru, și încă cât mai curând! Să se împiedece otrăvirea acestor răni, deoarece nu e o poveste sau basm, că românii mai bucuos își jertfească viața, decât limba. (Sgomot. Strigăte sgomotoase: Nimeni nu se atinge de limba lor!) Cum să nu se atingă, când comune curat românești sunt deslipite de către mitropolie și alăturate acelei episcopii cu limba liturgică greacă; iar această liturgie este întreg cuprinsul serviciului dumnezeesc, lingua vernacula va fi însă cea maghiară sau românească, se va vorbi, deci și ungurește, și românește. Faptul acesta, apoi, va da naștere celor mai mari certe. (Contraziceri).

Cserny K.: Numai să nu agitezi, nu vor fi certe.

Președ.: Rog liniște. Vă rog să nu întrerupeți pe oratori.

Dr. St. C. Pop: D-tre întrebați, cari sunt acele comune. Apoi, iată, voi înșira comunele curat românești de pe teritoriul episcopiei dela Oradea-mare (*cețește*): Jidani..

Kenede P.: Dar las', nu mai vorbi! Aceasta e comună curat maghiară?! (Sgomot.)

Dr. St. C. Pop: (*cețește*): Quariu, Dob, Ciomocoș, Domohida, Moftinul-mic. Careii-mari, Resighea, Sanislău, Erdengeleg. (Sgomot. strigăte sgomotoase: Maghiari!) Andrid, Tiream, Portelec, Eriu-Adon, Pișcolt, Vășad, Leta-mare, Poecu, Vezend, sunt comune curat românești.

Mártonffy M.: Curat ungurești! (Sgomot.)

Președintele: Rog liniște!

Dr. St. C. Pop: Comunele acestea toate au făcut memorande și au protestat. (Contraziceri. Strigăte: Numai popii!)

Beöthy P.: Pe blanchete! (Sgomot.)

Dr. St. C. Pop: Eu am nizuț să dovedesc cu acte spusele mele, că întrucât voiu fi reușit, ori nu, stiu, meu coleg se putea convinge dacă va binevoi să cetească actele la cari m'am referit.

Numai asupra unui singur lucru voiesc să atrag atențiunea on. camere și anume, asupra faptului că, deși fiind vorba despre o nouă confesiune, cu limba liturgică greacă, actualmente în Ungaria nu există nici o singură dieceză sau comunitate bisericască, cu toate că acestea..

Giessvein S.: În biserica din piața Petőfi limba liturgică e cea greacă!

Președintele: Rog liniște, on. cameră! Voiu fi silit să îndrum la ordine amintind numele dlor deputați cari întrerup pe orator.

Dr. St. C. Pop: Zic, deoarece această chestie a fost pusă în cadrele bugetului, eu am nedumeriri de ordin constituțional, fiindcă această biserică numai fiind introdusă în codul legilor țării are drept de existență constituțională. E imposibilitate a fi declarată aceasta pur și simplu dieceză episcopască, deoarece s'ar veni în contrazicere cu acea putere a legislațiunii, de a se recunoaște numai acele biserici, despre cari se prezintă și se debate în regulă un proiect de lege oarecare. (Sgomot). Eu cred totul, numai un singur lucru îl trag la îndoială, că, adecă, nevindecându-se rănilile va fi ordine și pace. Da, ordinea și pacea poate fi creiată, dată fiind puterea colosală a statului, dar această ordine și pace, creiată sub greutatea puterii, nu va aduce roadele dorite. Numai acea pace este adevărată, care se bazează pe principiul suum cuique tribuere, neminem laedere.

O voce (in dreapta): Nimeni nu le face vre-un rău!

Dr. St. C. Pop: Cum poți afirma dle coleg că nimeni nu le face vre-un rău...

László M.: Cine a adunat iscăliturile? (Sgomot).

Dr. St. C. Pop: Eu am fost în persoană, fără ca....

László M.: Ai umblat din sat în sat, dle deputat! (Sgomot).

Președintele: Rog liniște!

Dr. St. C. Pop: Eu, on. cameră...

Președintele (sună): Când vorbește președintele, să tacă și d. deputat. Vedeti și dv. d. deputat, că eu îmi dau toată silința să susțin pacea și ordinea. Binevoiti deci ca atunci, când președintele sună și voiesc să declare ceva, să încetați a vorbi.

Dr. St. C. Pop: Scuzați, dar eu nu v-am auzit.

Președintele: Irelevant că ce spun unii ori alții dintre dnii deputați ori că le convine ori nu le convine celorlalți membri ai camerei; datoria față de parlamentul ungar și față de libertatea cuvântului existentă în parlamentul ungar împune tuturor membrilor ai parlamentului să asculte în deplină liniște pe orator. Voi proceda în modul cel mai strict față de accia, cari vor mai tulbura prin întreruperi pe orator. (Aprobări.) Binevoiti a continua.

Dr. St. C. Pop: Apoi pe de-asupra a mai venit autorizatul s. scaun, administratorul numit de către nunciul papal Raffaello Scampinelli, episcopul de Munkács d. Pap Antal, care a lansat o circulară, prin care d-sa îi invită să vină în noua dieceză, deoarece statul se va îngriji de ei într'o măsură mult mai mare, decât de ceilalți. Acesta, contrar circularii nunciului papal spune, că limba liturgică va fi cea greacă-veche, limba vernaculă însă va fi cea maghiară; deși nunciul declarase, că limba vernaculă va fi limba majorității. Punctul acesta e foarte important deoarece va rog să ascultați ce spune în această privință? (*Cetește*): „Linguae vernaculae in extralituris functionibus, sicut antea, etiam in posterum permittuntur, in precibus etiam publicis, sed extralituris et tanto magis in precibus privatis, in praedicatione et instructione populi: quae quidem praedicatione et instructio in lingua, qua omnes utuntur faciendae est, imo in diversis linguis, si una ab omnibus non intelligatur.”

Adecă și în altă limbă. Cu toate acestea și-a lansat circulara sa, spunând că vernacula lingua va fi limba maghiară. Scuzați, dlor, eu nu voiesc să analizez această circulară constituțională, dar d. episcop să nu binevoiască a promite venite mai mari în numele noastre și din casa statului, deoarece dreptul acesta la casa statului îl are parlamentul, bunăvoința noastră nu o poate nimeni anticipa; să nu binevoiti a

câștiga proseli prin a promite o îngrijire mai mare, deoarece faptul acesta e o adevărată propagandă a proselitismului, contra căruia protestăm cu toată energia.

Am vorbit în această importantă chestie sine ira et studio. Iată unde zace marea durere, care a îndoliat biserica noastră. Mitropolitul nostru a anunțat printr-o telegramă pe M. Sa monarhul, că e îndoliat și suntem îndoliați cu toții. Binevoii a aprecia bine această mare chestie, care va avea o influență colosală asupra păcii interne a Ungariei.

Aceasta nu o spun ca amenințare, d. ministru cunoaște însă istoria statului și știe, că mai cu seamă despre chestiile religioase se spune din partea tuturor: noli me tangere. În această privință bisericii noastre i s'a dat o lovitură, care nu se va putea nici când vindeca, dacă nu se va face restitutio in integrum. Dacă și nu s'ar face restitutio in integrum, va trebui să se facă aceea, că toți aceia, cari se mărturisesc a fi Români, să rămână în dieceză, iar acei cu limba maternă maghiară, să meargă, în știrea Domnului, dacă voese la episcopia de Hajdudorogh.

Rog pe d. ministru să se ocupe cu această chestie după seriozitatea și importanța ce ea o are. Nu primesc bugetul.

Ceilalți oratori ai ședinței.

Răspunsul ministrului Zichy.

Imediat după dl Dr. Ștefan C. Pop și-a făcut apariția urită faimoasa reptilă a politicii ungurești Szegeszku, deputatul nefericitei circumscripții electorale a Oraviței. El — după cum am spus în numărul nostru trecut — a îngăimat o serie de deplorable fraze guvernamentale tămâindu-și patronii și slăvind farima ce pregătesc preoțimei și dascălimei noastre, pe cari vrea să le vadă strâns legate de balonul fără cârmă al ideii de stat național maghiar.

Ceilalți oratori au spus și ei cuvinte de laudă guvernului, întrecându-se a alege din vocabularul politicii ungurești cele mai sprâncenate expresii împotriva „agitatorilor temerari”, cari ar fi să fie bieții grăitori ai adevărului, deputații români.

Deputatul Cserny a cerut numirea fără amânare a episcopului de Hajdudorogh. *Pál Alfréd* cere înființarea episcopiei gr.-or. ungurești, în special și pentru rutenii cari trec la legea gr.-orientală. Deputatul Vargha Gábor a cerut o înăsprire a instrucției în învățământul popular, în sens unguresc. A înjurat cu mult patos săcuiesc pe Români și a fericit toate instituțiile menite să fortifice aparatul maghiarizării.

La sfârșitul ședinței a luat cuvântul și ministrul de instrucție, contele Ioan Zichy, căruia în politica ungurească i se dă atributul mincinos de „prieten al moștenitorului de tron”, și a spus o cuvântare plină de-un cinism revoltător, ilustrând astfel încodată neghiobia mentalității panmaghiare. Reținem din cuvântarea asta părțile cari ne interesează.

După ce a anunțat depunerea apropiată a proiectelor despre ameliorarea situației materiale a preoțimei și dascălimei, semnalând în acest scop jertfa bugetară de 9,259.100 coroane, a continuat astfel:

Dl deputat Dr. Șt. C. Pop s'a plâns de înființarea episcopiei de Hajdudorogh, într-un ton pe care eu nu-l pot aproba. Nu voi să tratez pe larg chestiunea, — primul ministru a făcut în firul discuției generale reflexiunile necesare cu cari mă identific. Voi să fac numai două observații. Întâi că aici stăm în fața unui lucru împălim și rog pe dl deputat să nu fie mai papă decât papa. (Haritate și aprobări pe băncile guvernamentale.) Al doilea, că — țin să repet în forma cea mai categorică — aici în ce ne pri-

vește nu e vorba de nici o tendință agresivă, episcopia s'a făcut pentru apărarea maghiarimei, ceea ce este nu numai un drept, ci și o datorie a noastră. (Vii aprobări, aplauze.) Foarte tristă poate să mai fie situația limbii românești, când dl deputat o teme și de-o limbă moartă!

Nu voi întârzia să numesc pe episcopul de Hajdudorogh. Episcopia își va împlini misiunea în orice împrejurări.

Față cu dl deputat Iuriga, care întocmai ca dl Șt. C. Pop, a infățișat și el guvernul în rolul de asupritor al naționalităților și de zădărnici al năzuințelor lor de toată categoria. După cum mi-aduc aminte, dl primministru, cu ocazia discuției generale a răspuns acestor acuzații formulate și de dnii Mihali și Vaida, le-a răspuns în chipul cel mai categoric și rezolut. Eu voi cu această ocazie să le spun câteva date, voi să observ, că în bugetul pe 1913 bisericilor române li s'a rezervat 320.000 coroane, bisericilor gr.-or. sârbe 80.000 coroane, sașilor din Ardeal 286.000 coroane ca ajutoare de stat. Sumele acestea vorbesc foarte elocvent. Afară de asta, școalele primare și medii nemaghiare, susținute de concetățenii noștri de buze (sic!) neungurești, vor primi, dacă cer, ajutoare bănești din partea statului, iar pentru congrua preoților și pentru lefurile învățătorilor acelaș stat ungar cheltuiește sute de mii. Toate acestea nu îndreptățesc nici tonul și nici maniera domnilor deputați. (Vii aprobări.)

Nu aștept echitate din partea lor, le cer însă recunoașterea adevărului. Ba în cazuri singuratic am fost atât de condescendent, că de pildă, acum la întâi Septembrie, cu prilejul inaugurării gimnaziului dela Sveti-Nicolau (Liptószentmiklós) am numit un director (liceu în ținut slovac. — N. Red.) de limbă maternă slovacă, care vorbește perfect limba slovacă și a primit dela mine ordinul să numească alături cu slovacii patriotici de acolo.

Cred, că dl deputat confundă noțiunea culturii cu cea a civilizației (poftim! N. Red.); un stat național nu poate cultiva decât o cultură națională. Francisc Deak, când a asigurat în cadrele dualismului supremația maghiară, atunci el s'a făcut propagatorul culturii ungurești și nu vă referiți la Francisc Deak, câtă vreme dl deputat Șt. C. Pop propovăduiește o cultură, care poate că ar putea să ființeze într'un stat federativ, în cadrele unui stat național e însă o curată imposibilitate morală. (Vii aprobări și aplauze.)

Noi nu-i împiedecăm pe naționaliști să-și cultive limba, ba respectăm din parte-ne năzuința asta a lor, dar nu putem face mai mult decât atât.

Să nu afirme deci dl deputat că cultura ungurească o stabilește ministerul ungar. Cultura ungurească o stabilește conștiința vie a națiunii ungurești, care e atotputernică, eternă și nemuritoare și care-și croiește singură direcția, întocmai cum e croită direcția luminii stelelor. (Vii aplauze!)

Pe mine în politica mea culturală mă îndrumă două idealuri, doi genii: unul e ideea națională, care cu puterea ei atotbiruitoare trebuie să-și lărgească mereu terenul și trebuie să asigure pentru vecie în țara asta supremația ungurească; celalt e toleranța religioasă care cultivă bunele relații între confesiuni; care salută cu bucurie toate valorile morale ce pe totatătea noi izvoare de putere ale vieții de stat. Acești genii mă vor călăuzi și pe viitor în munca mea pururi consecventă.

Răsuflându-se aceste platitudini sfărăitoare ale unui vajnic ministru unguresc — ședința s'a încheiat.

Intrunire de protestare contra atrocităților grecești.

Manifestațiunile naționale de protestare în contra atrocităților săvârșite de antărșii Greci asupra fraților noștri din Epir și Macedonia se întind tot mai mult și mai entuziaste în Țara Românească.

După marile intruniri naționale din București și Iași, unde glasuri autorizate au arătat interesul nostru față de Aromânii schingiuiți, au urmat intruniri în mai toate orașele din provincie.

O atare intrunire a avut loc și în orașul nostru (Turnu Măgurele) Duminecă 25 Noembrie st. v. convocată fiind de Liga Culturală, secțiunea din localitate.

La apelul Ligei a răspuns întreaga populație a orașului, care în frunte cu muzica militară a regimentului 20 Dorobanți a străbătut tot orașul și în urmă a mers la „Națională” unde s'a ținut grandioasa intrunire sub prezidența venerabilului preot D. Nicolescu.

Dnii Marin Petrescu, profesor la gimnaziul local, Radu Popescu director al școlii Nr. 1 de băeți, Florian Christescu profesor și D. Stănculescu avocat și profesor, au ținut entuziaste cuvântări arătând suferințele Românilor din Balcani și îndemnând pe toți să lupte pe toate căile pentru salvarea lor.

În urmă dl Ioan Anastasescu, directorul Băncii Măgurele-Giurgiu, un infocat naționalist care cunoaște bine viața și suferințele Românilor din țările învecinate și căruia-i putem mulțumi și succesul acestei mari intruniri, dă cetire următoarei entuziaste, aplaudate și aprobate de toată asistența:

MOTIUNI.

Cetățenii orașului T. Măgurele și delegații din județ intruniți azi, 25 Noembrie 1912, la marea intrunire națională din sala „Națională”, în urma invitării de către Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, secțiunea din localitate:

dând ascultare deplină oratorilor cari au expus în termenii cei mai vii sălbătăciile comise de către Greci împotriva fraților noștri Aromâni din Epir și Macedonia;

văzând, că lupta începută de popoarele Balcanice: Bulgari, Sârbi și Greci contra Semilunii și pentru desrobirea fraților lor de acelaș neam, s'a prefăcut azi într'un adevărat război de cotropire;

văzând, că prin dorința lor de cuceriri de teritor primejduiesc prestigiul și interesul scumpei noastre țări, care increzătoare în afirmările acelor state, că urmăresc prin războiul ce încep, numai liberarea fraților lor de neam, le-au lăsat toată libertatea în acțiune;

cetățenii orașului T. Măgurele și delegații din județ, se leagă solemn să lupte până la sfârșit pentru ca România să iasă pe deplin satisfăcută din actuala criză balcanică;

promit înaltului guvern al țării tot sprijinul necesar, rugându-l să vegheze neclintit ca nici o știrbire să nu se aducă, drepturilor și puterii României.

Cer, ca intervenirile pe cale diplomatică la guvernul grecesc pentru încetarea atrocităților contra Aromânilor să fie cât mai energice și amenințătoare, obligându-i să înceteze imediat, pentru a nu ne forța pe noi cei din România mare și liberă, să pierdem măsura răbdării;

în fine, că cetățenii orașului T. Măgurele și delegații din județ se leagă pe credința strămoșească să apere sub orice formă ar dicta împrejurările, pe cei schingiuiți, unindu-se la ideea cea mare a autonomiei Macedoniei.

Apoi elevul Anagnoste a declamat următoarea poezie ocazională a dlui Căpitan G. Stănian:

Spre Balcani.

„Să se știe!”

*Auziți cum bate tunul dincolo peste hotare
Afințită fie mintea dela mic și până la mare.
De-o veni vre-o voce bună vom primi cum se cu-
[vine,
De-o veni însă furtună — amintească-și ori și
[cine
Ce-i Românul 'n disperare!...*

Noi am supt dela lupoaică și ca fiara ce stășie,
Și apără Românul neamul, legi și dreptul de
[moșie;

Și de cumva ne-o fi timpul ca vecinii să ne certe
Dumnezeu ne fie martor — noi de sânge n'avem
[sete;

Dar ce-om face „Să se știe”

Nărui-vom ca potopul când e vorba de hotare,
Noi am fost stăpâni odată pe „Silistra” pân' la
[mare.

Și de-om cere, ne-o fi dreptul, pe când lor li-e
[datoria

Noi le-am dat odată viață — să-și cunoască
[omenia

Dela mic și pân' la mare!...

De-o fi pace, bună fie; — de-i război, potop să
[fie...

Și de una și de alta, suntem gata „Să se știe!”

Ce-au făcut strămoșii noștri, noi vom face fiecare

Țara, Regele trăiască!... Dinastia ne-e'n floare

Suntem gata „Să se știe!”

Intrunirea entuziastă a luat sfârșit la ora 4

după amiază. C. P.

Serate politice și literare la Paris.

— Relația specială. —

Paris, 14 Decembrie.

O a doua serată politică și literară a avut loc la Paris Joia trecută în saloanele familiei Em. Lăzărescu din bulevardul Saint-Michel. Au participat la această sedință numeroși distinși membrii ai coloniei române din capitala Franței și o vie animație a dominat până după miezul nopții.

Cel dintâi a luat cuvântul dl Alexandru Em. Lăzărescu, amfitrionul cercului, care prin cuvinte bine simțite a arătat scopul nobil, intelectual și național, al acestor sedințe politice și literare săptămânale. D-sa a schițat programul viitoare activități a cercului pe care l-a botezat *cenacul* și căruia i-a urât o activitate rodnică.

D. Lăzărescu a citit apoi mai multe bucăți din operele d-sale inedite. Poeziile d-sale, cari ne fac să punem multe speranțe în talentul d-sale subtil, au plăcut foarte mult autorului. La dl Alex Lăzărescu găsim foarte dezvoltată nota impresionistă. D-sa ne redă, uneori cu melancolie alte ori cu sarcasm, mișcarea vieții dar știe să fărâșească și prin acente adânci și sincere cari trădează un suflet de poet simțitor și nobil. „Lied”-ul pe care l-a citit are o mulțime de calități. Pastelul „Iarna”, foarte original, a trebuit să fie citit de mai multe ori. D-sa ne-a citit și o traducere foarte fidelă din Rognier. Asistența l-a răsplătit prin aplauze sincere și călduroase.

S'a trecut apoi la partea politică a sedinței. D. Ștefan Stănescu, avocat, a adus în discuție chestiunea sufragiului universal susținând din punct de vedere general și teoretic acest fel de sufragiu. D. Alex. Lăzărescu răspunde dlui Stănescu printr'o disertațiune interesantă, arătând că România în special nu este încă destul de cultă, destul de matură spre a primi sufragiul universal care, din punct de vedere practic prezintă multe neajunsuri. Pentru Ungaria însă această reformă ar fi salutată căci ar mai reduce puterea oligarhilor unguri. Dl Lăzărescu se declară partizan al sistemului electoral cu colegii, mai avantajos pentru țara noastră.

Apoi dl Mircea R. Șirianu citește introducerea din lucrarea sa politică „La Question de la Transylvanie dans la politique européenne” care va apare în limba franceză și este menită a contribui la cunoașterea chestiunii românilor din Ungaria în străinătate. Expunerile dlui Șirianu au fost urmărite cu mult interes. — S'a făcut apoi critica părții citite. Au luat cuvântul dnilor Emanuel Boteanu, dl Emil Stoenescu, licențiat în științe, dl Ștefan Stănescu, avocat și fost șef de cabinet în ministerul cultelor, dl Sp. Zissu și dl Radu Pădeanu, cari au relevat calitățile lucrării dlui Șirianu și i-au atras a-

tențiunea asupra părților cari ar trebui mai mult dezvoltate.

Serata s'a sfârșit printr'o audițiune muzicală. Asistența s'a despărțit cu impresiile cele mai plăcute. *Observator.*

Situația internațională.

Serbia a făcut toate pregătirile de război. — Monarhia austro-ungară pretinde evacuarea Durazzo-ului. — România și conferența dela Londra. — Presa turcă despre mesagiul regelui Carol. — Tratatul de pace se vor rupe. — Bulgaria va intra în tripla alianță. — Un trimis special austro-ungar la Belgrad.

Arad, 16 Decembrie.

De o lună de zile Europa întreagă este tulburată din cauza nesiguranței pe care a provocat-o conflictul austro-sârb. Cum se știe acest conflict s'a produs din două cauze: prima, afacerea Prohászka; a doua, chestiunea albaneză și a portului sârbesc la Adriatică. Afacerea Prohászka nu este deplin lămurită. Raportul consulului Edl, care a făcut ancheta, n'a fost publicat nici măcar în resumat. Tot ce se știe provine din informațiuni răzlețe apărute prin ziare sau din svonuri cari circulă în cercurile diplomatice. De altfel alta este chestia dela a cărei rezolvire depinde pacea sau războiul: pretenția Serbiei de a avea un port la marea Adriatică. Dacă pacea e amenințată din vre-o parte, apoi numai din partea aceasta, deoarece Austro-Ungaria face din chestiunea porturilor adriatice cu hotărâre un casus belli. Aci stă toată dificultatea și până acum nu vedem încă semne sigure că va fi înlăturată.

O știre din Semlin asigură, că Serbia a făcut toate pregătirile spre a declara război monarhiei noastre și, că acum în fruntea partidului militar sau mai bine zis a războiului se află însuș regele Petru. De altă parte telegrama din Budapesta și Viena anunță, că monarhia noastră a trimis un delegat special la Belgrad care va preda guvernului sârbesc o notă foarte energică, în formă de ultimatum, cerând între altele, evacuarea imediată a Durazzo-ului.

După cum se vede situația nu poate fi considerată deloc prea trandafirică. Nădăjduim însă că zăngănitul puternic al armelor noastre îi va desmeteci pe sârbi din ameteala ce i-a cuprins în urma victoriilor obținute față de turci și-i va face să se gândească mai serios asupra consecințelor unei îndrăsnețe măsuri cu forța armelor noastre.

Serbia a făcut toate pregătirile de război.

Semlin. — Din Belgrad se anunță că Serbia a făcut toate pregătirile spre a declara război Austro-Ungariei. În fruntea partidului de război se află însuș regele Petru.

Sârbii în Durazzo.

Belgrad. — Autoritățile provizorie sârbești au instituit în Durazzo oficii de vamă. Serbia are până acum pe teritoriile ocupate 40 oficii de poștă și telegrame.

Monarhia pretinde evacuarea Durazzo-ului.

Paris. — „Petit Parisien” primește din Belgrad știrea: Intre primul ministru Pașici și ambasadorul austro-ungar Ugron a avut loc Duminecă o constătuire foarte importantă. Sunt informat din sursă oficială, că ambasadorul austro-ungar, în numele guvernului său și a triplei

alianțe, a provocat Serbia ca să evacueze Durazzo și teritoriile albaneze ocupate de câtră armata sârbească. Pașici a răspuns, că dorește a fi relații bune cu monarhia austro-ungară, dar nu poate promite nimic, până când nu va fi încheiată pacea cu Turcia. Conversația între primul ministru sârbesc și ambasadorul austro-ungar a decurs într'un ton foarte cordial. Ziarul parisian comentează informația aceasta a corespondentului său astfel: Conte Berchtold a promis că nu va face nici un pas înainte de încheierea păcii, prin urmare și-a călcat cuvântul.

România la conferența din Londra.

Berlin. — Ziarele de aici scriu că în cercurile conducătoare din Berlin e privită cu simpatie participarea României la conferența ambasadorilor din Londra, dar numai când se vor discuta chestiunile ce-o privesc direct pe România.

România nu va lua parte la conferență.

Londra. — Așa numita conferență a ambasadorilor va începe Martii în 17 l. c. Ambasadorul austro-ungar din Londra, contele Mensdorff, care a părăsit Londra înainte de câteva zile spre a căpăta instrucții în Viena, a sosit luni în acest oraș. Știrea venită din București că România dorește să ia parte la conferență a fost primită în Londra cu oarecare rezervă. Se aude că guvernul român, din cauza absenței din Londra a ambasadorului României Manu, îl va trimite la conferență pe reprezentantul său din Constantinopol, d. Mișu în misiune specială. În Londra se crede însă că dorința României nu va putea fi realizată.

Italia o sprijinește pe România.

Berlin. — Guvernul german și în special cel italian sunt pentru participarea României la conferența din Londra.

Presa turcă și mesagiul regelui Carol.

Constantinopol. — Reproducând discursul regelui României și vorbind de aspirațiile austriace și române în regularea conflictului balcanic, ziarul „Levant Herald” spune că atitudinea României constituie punctul negru cel mai mare de pe orizont și că ar fi copilăresc de a crede că amenințările cu mobilizarea armatei române vizează numai posesiunea Silistrei.

Albanezul Mehmed Seik Zade, publică o scrisoare deschisă exprinând convingerea că o Albanie autonomă sub suzeranitatea Turciei și o uniune cu concursul firesc al românilor, ar fi singura soluțiune și o bază solidă pentru menținerea echilibrului în Balcani și a păcii în Europa.

Tratatul de pace se vor rupe.

Sofia. — Tratatul de pace întâmpină mari dificultăți, deoarece bulgarii și turcii nu se pot înțelege asupra noii frontiere. Bulgarii pretind dela turci Adrianopolul și Dedeagaci.

Dacă delegații turci nu vor satisface această cerere a Bulgariei, tratatul de pace vor lua sfârșit imediat, iar după 48 ore războiul între statele balcanice și Turcia va izbucni din nou. În cazul când armata bulgară va eși biruitoare, aceasta nu se va opri până când nu va ocupa și Constantinopolul.

Salonicul capitala alianței balcanice.

Belgrad. — Din sorginte diplomatică se anunță că Salonicul va fi capitala alianței balcanice și astfel orice rivalitate între statele balcanice va dispărea.

Bulgaria va intra în tripla alianță?

Paris. — „Figaro” scrie: Din sursă diplomatică autentică primim informația că Bulgaria voiește să intre în tripla alianță. Aceasta este o veche dorință a regelui Ferdinand, care probabil se va împlini.

Bulgaria va continua războiul cu Turcia.

Sofia. — Cu ocaziunea începerii sesiunii sobraniei ziarul „Mir” constată că dispoziția deputaților e mai mult războinică și majoritatea nu aprobă faptul că armata bulgară s'a oprit în fata Constantinopolului. Membrii sobraniei do-

resc în unanimitate zădărnicierea tratativelor de pace.

Un trimis special austro-ungar la Belgrad.

Budapesta. — Din sursă competentă sunt informat, că *monarhia austro-ungară a trimis un delegat special la Belgrad care a predat guvernului sârbesc o notă foarte energică, în formă de ultimatum.* Pașici a făcut promisiuni referitor la pretențiunea monarhiei, cărora însă nu li se dă multă crezare.

Dela societatea pentru fond de teatru român.

APEL.

Rog prin aceasta pe toți cari aranjează reprezentării teatrale, producțiuni cu „declamații și cântări” sau concerte, în satele sau orașele noastre, să trimită pentru societatea teatrală câte un *exemplar din programul* tipărit, litografat sau chiar scris cu mâna. Astfel se va putea ține evidența manifestațiilor acestora culturale și vor putea fi notate în cronică revistei teatrale care se înființează.

Totodată sunt *foarte binevenite informațiile* domnilor preoți și învățători, precum și a celorlalți intelectuali, din orașe și sate, referitoare la succesul sau nesuccesul reprezentațiilor, precum și eventualele sfaturi, cari — după ce vor fi analizate din partea redacției „Revistei teatrale” — vor apare și în corpul revistei acesteia.

Brașov, 15 Decembrie 1912.

Dr. Horia Petra-Petrescu,
secretarul literar al „Societății pentru
fond de teatru român”.

NB. Programele și scrisorile să se trimită pe adresa secret. lit.: *Brașov, Târgul grâului 4.*

INFORMAȚIUNI

Arad, 16 Decembrie 1912

Cum se poartă trupele grecești. Grecii continuă să afirme că nu au comis atrocități contra Aromânilor, că toate câte s'au spus despre masacrarea Aromânilor sunt invenții ale agenților propagandei române, cari au interesul să nu piardă sprijinul guvernului din București, că, în definitiv, nici nu se poate vorbi de existența unor Români în Macedonia, acei cari sunt considerați astfel fiind în realitate „eleno-vlăhi” cum se întitulează ei înșiși.

Presa străină după ce a înregistrat agitația românească contra sălbătăciilor grecești se face ecoul și acestor afirmațiuni ale Grecilor. „Le Temps” rezumă protestarea oficioasă și aceea a presei din Atena. S'ar părea, deci, că purtarea Grecilor a fost îngerească. Iată însă că vine „Le Matin” să ne dovedească contrariul, „Le Matin” care, de altminteri, e devotat cauzei grecești. Dar vedeți că Grecii s'au atins și de Francezi și pe aceasta n'o mistue ușor ziarul parizian. În adevăr el se ocupă nu de cele suferite de Români, ci de Francezi, dar aceasta e suficient ca să se facă demonstrațiunea că Grecii nu sunt inacutați. Trupele grecești odată intrate în Salonic, au scos și ea dreptul să moșteze și să atace pe toată lumea. Un vapor francez a fost bombardat fără nici un motiv, în rada Salonicului, de către un vapor grecesc. Dar acesta din urmă a trebuit să dea imediat reparații, sub formă de onoruri militare date drapelului francez și de scuzate oficiale. Francezii știu să-și apere demnitatea lor!

Coloneul francez Toulon, comandantul jandarmeriei macedonene din Salonic, s'a plâns cu vehemență împotriva purtării trupelor grecești. Orașul capitulând, oamenii jandarmeriei trebuiau să predea armele lor, dar grecii le-au luat nu numai armele, ci și tot ce aveau, mai cu seamă ceasornicele și portmoneurile! Avea dreptate coloneul francez să se plângă! O doamnă franceză din Salonic scrie lui „Le Matin” că voind să dea singura păne ce avea în casă unor soldați turci, prăpădiți de foame (nu mâncaseră de cinci zile) a intervenit un ofițer grec, care a

înjurat-o, a îmbrâncit-o și a voit să-i smulgă pânea din mână. S'a produs o adevărată încăierare căci au venit și alți ofițeri greci, iar unii din locuitori au luat apărarea dnei. Aceasta s'a plâns consulului francez care i-a răspuns că are așa de multe plângeri la fel, că nu știe ce să mai facă.

Iată ce povestește „Le Matin”. El adaogă că francezii din Salonic se gândesc cu neliniște la posesiunea Salonicului de către greci. Dacă sunt adevărate aceste abuzuri și excese, cu cât e mai verosimil că sunt adevărate sălbătăciile la cari s'au dedat grecii contra aromânilor?

Necrolog. În 13 Decembrie n. a răposat subit în etate de 58 ani **Consantin Roșcău** din Șeitin. Rămășițele pământești ale defunctului se vor așeza spre vecinică odihnă, în cimitirul gr. or. rom. din loc, în 15 Decembrie st. n. la orele 10 a. m.

Odihnească în pace!

O nouă revistă. Cu anul nou apare la Cluj o revistă lunară politică-socială și științifică „Orientul Român” sub direcția dlui V. E. Moldovan. Programul revistei apare din titlu. Va avea format de broșură, pe trei coale și va costa 10 cor. la an.

Noua revistă și-a asigurat colaborarea unui însemnat mănunchiu de scriitori cunoscuți la noi. Numerii de probă se vor trimite. Abonamentele se primesc de pe acum, la adresa: „Orientul Român”, Cluj, Str. Vesselényi 26.

Decorarea lui Auffenberg și Schemua. M. Sa împăratul a decorat cu ocazia depărtării lor din posturile ocupate pe fostul ministru de război cav. Auffenberg și pe fostul șef al statului major, Blasius Schemua, cu clasa primă al ordinului Crucea de fier. Generalul Blasius Schemua se va retrage în pensiune, iar referitor la retragerea generalului cav. Auffenberg, M. Sa și-a rezervat a decide mai târziu.

Logodnă. Dl Dimitrie Igribanu, inv. ales în comuna frunțasă Ciuchiciu com. Caraș-Severin, s'a logodit cu dsoara Anuța Mioc tot din Ciuchiciu. Felicitările noastre!

Cum se rectifică istoria. Se știe — de ce-am ocoli-o? — că până mai ieri, istoria care se învăța în diferitele împărății, neglija cu totul rolul armatei române — decisiv la o anumită clipă — în războiul dela 1877, pe rezultatul căruia se înalță astăzi victoriile aliaților din Balcani. Multă vreme, prin urmare frațotii noștri s'a făcut nedreptatea de a fi nesocotiți în gloriificarea unor izbânzi, cari nu s'ar fi cucerit fără ajutorul lor. Și, așa s'a învățat la școlile din diferitele imperii că războiul din 1877 n'a fost dus, cu înfrângerile și triumfurile lui, decât de armata care-l începuse.

Am fi avut prilejul — mai mult ca oricine — să desnădăduim de dreptatea istoriei. Și totuși, trebuia să știm că mai înainte ca „istoria să se repete” — ea se rectifică. — Da, istoria poate fi întunecată de sentimentele și egoismul trecător al oamenilor, dar adevărul răsare singur, deodată mai strălucitor și sigur, din tot noianul nedreptăților și pasiunilor omenești. Istoria n'o fac oamenii, ea se face de sine, oricum, ea se restabilește singură în lumina adevărului, pe care nimic nu-l poate înăbuși. Și, iată azi, după 35 de ani dela război, oficialitatea imperiului rus și mai ales înțelepciunea Tarului, văzând nedreptatea ce se făcea României, s'au grăbit să dea cea mai strălucită și cea mai măgulitoare restabilire a lucrurilor, trimițând toată recunoșterea și omagiul lor marelui rege Carol și armatei Lui.

Aceasta se va înregistra cu tot atâta slavă ca și vitejia armatei ruse, care alături de dorobanții români, înseamnă în istorie, o pagină de măreață virtute ostășească. Căci, mai presus de orice însușire națională, ceea ce onorează mai mult e probitatea istorică a judecării și recunoșterii lui. Poporul rus, împreună cu suveranul lor, au arătat cu prisosință că au această calitate, care înalță mai mult decât o isbândă.

Ne gândim la acestea în ziua când toți românii par că primesc ceva din vrednica cinstire ce s'a adus regelui lor.

Recordul lui Garros. Fanaticul aviator francez Garros a voit cu orice preț să bată recordul înălțimii ce-l câștigase nu de mult alt francez, Legagreux, atingând 5720 de m. Zilele acestea în fața unei numeroase mulțimi Garros și-a încercat norocul, în câteva minute ochii mulțimii l'au scăpat din vedere, dispărând în înălțimile nepătrunse. Sborul a atins magica înălțime de 5801 m, — recordul a fost obținut.

O nouă mesalianță în familia imperială austriacă. „Wiener Zeitung” publică știrea neoficială că arhiducesa Eleonora, fica mai mare a arhiducelui Carol Ștefan, s'a logodit de mai mulți ani cu știrea împăratului și cu autorizarea părinților săi, cu căpitanul de fregată Alphons de Kloss. Logodna oficială a avut loc acum în luna lui Septembrie. Arhiducesa a renunțat la toate drepturile ce avea în calitate de arhiduceasă. Căsătoria va avea loc la finele lui Ianuarie.

Erată. În articolul „Atitudinea Germaniei și consecințele ei” din nrul 259 al ziarului nostru s'a strecurat o greșală de tipar care schimbă cu desăvârșire sensul frazei. În loc de „*regretăm* o părere pe care am exprimat-o în coloanele acestui ziar” s'a am scris și trebuie să se citească „*repetăm* o părere pe care etc.” Propozițiunea se află la începutul articolului sus citat.

x Inștiințare. Aducând la cunoștința on. public transformarea radicală a camerei uscate de aburi și punând-o la dispoziție publică, totodată anunțăm on. public că luând în considerare scumpirea cărbunilor și siliți și de alte împrejurări începând dela 16 Decembrie am urcat prețul scâlzei pentru femei și bărbați la 1 cor. 20 fil. Pentru zilele de Luni, Miercuri și Sâmbătă sunt valabile numai biletele cumpărate la cassă, ori și bilete externe pe lângă o taxă suplitoare de 20 fil., în celelalte zile ale săptămânei, *adecă Marți Joi, Vineri și Duminică* prețurile biletelor rămân neschimbate, cari zile sunt potrivite mai cu seamă pentru publicul din provincie. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, suntem cu distinsă stimă: *Diracțiunea băii de aburi Simay.*

E. 638.

x Cari voiesc să învețe a cânta la pian foarte adeseori nu știu de unde să-și cumpere pian. Pentruca fiecare cumpărător să fie deplin mulțumit în privința calității și a prețului marfei ce cumpără, se recomandă magazinul de pianuri, cimbale și pianine al cunoscutei firme **Kauffmann T. A. în Sibiu**, str. principală, unde se capătă cele mai bune fabricații din lume, sursă vrednică de încredere, prețuri foarte moderate.

x Iconostasul elegant este decorul cel mai frumos al bisericii. Deoarece statuetele pe iconostas numai o-mul de specialitate le poate executa, atragem atențiunea comitetelor parohiale să nu se lase înșelați de către meseriași eseroți ci să se adreseze cu încredere în chestia acestor trebuițe bisericești cunoscutului sculptor Schmit Ferencz din **Budapesta, X., Kőbánya ut nr. 53**, care și-a câștigat cunoștințele în sculptură la academia de sculptură din München. Planuri execută gratis călătoria la fața locului o face pe cheltuelile proprii.

x Nu mai e nevoie să se comande instrumente muzicale dela reclamații, câtă vreme în cea mai mare și mai cinstită prăvălie de instrumente muzicale alui **Babos Béla, maestru fabricant de instrumente muzicale în **Sibiu** se capătă cele mai bune fonografe, instrumente muzicale de lovit, suflat și cu arcuș, armonice etc., cu prețurile cele mai moderate. Preparațiunea se execută în mod specialist. Atragem atențiunea on. noștri cetitori asupra acestei firme cunoscute din Sibiu.**

x O veste interesantă. Firma **Brauswetter János**, cronometru și ciasornicar în **Sedina** una dintre cele mai vechi firme din patrie, se bucură de mult interes și de-o rară încredere, deoarece prin orologioarele dsale excelente și elegante, prin bijuteriile dsale moderne, pe cari le vind și în rate, nu numai în Ungaria, ci și în străinătate și-a câștigat cea mai deplină recunoștință așa, că azi pușini oameni își mai comandă orologioarele din Budapesta sau Cincibiserici, deoarece firma **Brauswetter** este o firmă bună și cinstită care te servește prompt și conștiințos. Așa eari se refer la ziarul nostru și comensele catalog de prețuri al acestei firme gratis și franco.

PAGINI RASLETE.**Cântec nou.**

Voi toți mă știți și furăți martori
La mulți nemotivata-mi jale...
Dar azi m'am cumințit și uite
Scriu ode foarte actuale.

Acuma geme Europa
Și râde 'nvingător Nichită...
Cum credeți c'o să tac din gură?!
Nu! Calea asta nu-i cinstită!

Sunt anarchist cu trup, cu suflet
Ca badea Gheorghe la Arad
Vai și amar de cei ce-odată
In ghiarele-mi barbare cad!

Adio pesimism, adio
Azi luptătoru 'mbracă toga
Iau spada, vreau să cânt revolta,
Ca badea Gheorghe și ca Goga!

R. Palavră.

Bibliografie.

A apărut:

Dr. Avram Sădean, Apostolatul primilor pro-
fani ai preparandiei noastre. (Lucrare citită
la concertul „Aniversării centenare” a prepa-
randiei gr. or. române din Arad, în 3(16) Noem-
brie 1912. Arad, Tipografia diecesană gr. or.
română. Prețul 60 bani.)

Lucrarea de față a fost menită să fie o con-
tribuție ocazională, e însă mai mult decât acea-
sta: este un mic, conștient și foarte bine do-
cumentat studiu din istoria Românilor din Un-
gheria, pentru care autorul — luând în considerare
sursele isvoare bibliografice dela finea
secolului — a cheltuit mai multă muncă decât
să scrie alți conferențieri. E o galerie de
portrete ale apostolilor neamului nostru: Paul
Călugăreanu, Dimitrie Tichindeal, Const. Diacono-
vici, Loga, Ioan Mihut, dr. Iosif Iorgovici și Mo-
niș Nicolae, a căror biografie este o parte din
istoria școlilor românești din Arad. Din vran-
de hârtii îngălbenite prin arhivele străine, din
scenariile răslețe de prin actele stăpânirii dl.
Sădean a încheiat cu pricepere viața de
lăuntrică și de sbucium a acelor mari strămoși din
cărora suflet au primit atâtea generații de elevi
și de profesori care au urmat în spinoasa lor carieră de
profesori. Specialiștii și laicii vor ceti această
lucrare cu interes și cu folos.

La librăria „Tribuna” Arad, se află de vân-
zare:
Alexandru Macedonski, Flori sacre, poezii
nr. 175.
Leon Tolstoi, Povestiri populare 30 fileri.

Al. Duma-fiul Un pachet de scrisori 307.
Nicu Dracinschi, Poezii cor. 2.50.
Memoriile dnei Steinheil (bibl.) Flacăra nr.
14, 80 fil.

La librăria „Tribuna” se află de vânzare
următoarele calendare pe anul 1913:

Calendarul Minervei cor. 1.25 + 20 fil. porto.
Calendarul Lumea Ilustrată cor. 1.50 + 20
porto.

Calendarul Partidului național român, 60 fil.
+ 20 fil. porto.

Calendarul Național (Orăștie) 40 fil. + 10
fil. porto.

Calendarul „Păcălici” (glumet) 30 fil. + 10
fil. porto.

Amicul Poporului (Sibiu) 70 fil. + 10 fil.
porto.

Posnașul 60 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul Săteanului 30 fil. + 5 fil. porto.

Calendar pe anul dela Hristos (diecezan) cu
sematism 50 fil. + 10 fil. porto, fără sematism
30 fil. + 10 fil. porto.

La Librăria „Tribuna” Arad str. Deák Fe-
rencz nr. 20 se află de vânzare următoarele
cărți bisericești și de rugăciuni:

Apostol litere latine, legat în piele neagră
cor. 5.50, leg. în piele roșie cor. 11.50.

Evangelie cu litere latine legată în piele
roșie, cu copcii cor. 25.— legată fin cor. 35.—

Molitvelnic bogat, lit. cirile legat 5.— fin le-
gat cor. 6.—

Tâlcuț Evangheliilor cu lit. cirile cor. 2.—

Octoihul mic sau manual de cântări biseri-
cești legat, cu litere latine cor. 1.60 legat în piele
cor. 3.20.

Octoihul cel mic, cu lit. cirile, legat cor. 1.60.

Cele opt gasuri sau Octoihul cel mic legat,
cor. 1.50, acelaș, legat în piele cor. 3.—

Octoihul cel mic cor. 2.—

Octoih bogat de G. Cătană inv. legat cor.
2.50.

Acaftisul prea sfintei Născătoarei de Dum-
nezeu și alte Acaftise și rugăciuni leg. cor. 1.20.

Acaftist, leg. în pânză cor. 1.75, în piele 3.20,
piele bună, aurit cor. 4.80, piele bună, aurit cor.
5.20.

Acaftist, leg. în os cu medalie cor. 4.—

Acaftist, legat în os alb cu cruciuliță cor.
10.— în piele brună, moale cor. 10.—

Micul Mărgăritar sufletesc legată cor. 0.50.

Mărgăritarul sufletului. Carte de rugăciuni
și cântări, legată cor. 1.—

Mărgăritarul sufletului. Legată în pânză cor.
1.60.

Mărgăritarul sufletului, legată în piele cor.
3.20, legată în catifea cor. 5.60.

Mântuirea sufletului. Carte de rugăciuni
cor. 0.80.

Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cân-
tări bisericești legată cor. 1.—

Icoana sufletului legată în pânză cor. 2.60.

Icoana sufletului leg. în catifea cor. 5.60.

Cheia raiului. Carte de rugăciuni leg. în os
alb, cu medalie cor. 3.40.

Visul Născătoarei de Dumnezeu 20 fil.

Epistolia Domnului Nostru Isus Christos
20 fil.

Zidirea lumii, Adam și Eva, originea sfintei
cruci și Cele 12 Vineri 20 fil.

Sfârșitul lumii de Ioan Teologul 20 fil.

Să se adauge la fiecare carte câte 5—10—20
—30 fileri pentru porto. Recomandat cu 25 fil.
mai mult.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Eugen Dredean. Totolț. Am primit 7 cor.
ca abonament până la 31 Ianuarie 1913.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

MED. UNIV.

DR. CORNELIU DĂRĂMUȘ,
SPECIALIST IN BOALE DE FEMEI ȘI
SPECIALIST IN MORBURI DE DINȚI

ALBA-IULIA (PIAȚĂ).

ORDINEAZĂ: dela 8—10 pen-
tru boale de femei. Dela: 2—5
pentru morburile de dinți.

(Da 537—20)

Foile „Partidului Național”

„ROMÂNUL” și „POPORUL ROMÂN”

se află de vânzare la
următorii depozitari:

București: G. A. Dușescu, Calea
Victoriei 109.

Lugoj: Gheorghe Țăranu, „Librăria
Minerva”.

Blaj: „Librăria Seminarială”.

ROMÂNUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Sentor

— Urmare —

Aci, reculegându-se: „Și uitam munca feme-
ii: cum să-ți aduci aminte de toate? și soco-
lește, înregistrarea rezultatelor obicinuite...
trebuie să mergi la moară, la fabrica de cleiu,
la țesătorie, la frângerie; trebuie să mergi să
pe țaran când lucrează pentru sine însuși...
Cât despre mine, dacă țaranul mănuieste cu di-
cție sapa, eu sunt omul, care îl privește cu in-
teres două ori trei ceasuri în rând, atât îmi pla-
ce tot ce-i lucru. Este acolo un scop apropiat,
omul merge drept la el, scopul e atins; din a-
ceasta rezultă avantajul pentru fiecare și pen-
tru toți, și din bună starea tuturor o creștere a
câștigului pentru mine, și esențialul e mulțămii-
rea pe care mi-o procură aceasta, nu atât din
pricina banilor... Căci în definitiv banii, la urma
amei nu-i decât ban, un produs ca toate cele-
late; căci fiindcă totul e munca mâinilor noastre,
noi suntem autorul și cauza acestei agoniseli
întregi; ceea ce avem, n'am furat. Fiecare din
pașii noștri par a fi sămănat belșugul și a fi făcut
să încoltească bucuria cu belșugul”.

Apoi, conchizând: „Și unde ai putea găsi o
plăcere comparabilă decât aceea de a putea
să-ți zici lucruri de acestea?” zise Costanpoglo;
și chipul lui era cu totul luminat de fericire. Ca
un monarh la ora solemnă a încoronării sale,
le avea în ochi raze cari se înălțau și se adân-
ciau rând pe rând.

„Nu, reluă el, dvoastră nu mi-ați putea spu-
ne o fericire care să facă pe sfert cât asta. Prin
genul acesta de viață, în mod exclusiv poate, se
apropie omul de dumnezeire. Imi pare că Dzeu
și-a propus, ca cea mai înaltă bucurie a lui, lu-
crurile creațiunii, și că e în intențiile și în vo-
ința lui, ca ființa creată după închipuirea lui să
facă totul ca să fie și ea, creator a tot binele în
sfera sa pământescă. Și cineva ar putea s'o ia
asta drept un gen de viață plictisitoare!”

Cicikof, deși șezând pe un scaun de paie
împletite, în fața unei mese acoperite cu cele
mai frumoase tacâmuri artistice lucrate, avea po-
za unui solitar, care deșteptându-se pe patul
său de muschiu, sub o frumoasă umbră, ar fi au-
zit cântecul păsării paradisului; buzele și ochii
lui erau ca injectați de o limfă de voluptuoasă
desfătare. Tăcerea se făcuse, și el asculta încă.

„Constan, să trecem în salon”, zise doamna
ridicându-se dela masă. Toți se ridicară.

„E un prea cinstit om, domnul acesta, gândi
Costanpoglo: un om cumsecade: atent, sobru la
vorbă... Nu seamănă de loc cu ființele acelea u-
suratice, frivole, distratate evaporate cum sunt
acum toți”. Și după ce gândi el deveni mai vesel,

și își petrecu sumar prin minte toate lucrurile fru-
moase pe cari le spusese, și se felicita în chip
evident că a întâlnit astfel un om posedând arta
de a asculta și lacom după staturile înțelepciunii.

Pavel Cicikof în vremea aceasta, arcuin-
du-și brațul său drept pe șold, ducea în salon
pe dna Costanpoglo, dar cu o agerime cu mult
mai puțin grațioasă, nu doară că ar fi fost încă-
cat cu alimente ca ridicându-se dela masa lui
Sabakevici, ori a lui Peetukhof, ci numai fiindcă
gândurile lui luaseră un caracter de soliditate
materială care comunica întregii economii a
persoanei sale o anume gravitate de un nou gen.

„Poți să tot spui tu, eu le găsesc toate astea
foarte plicticoase!” zise la urechea cumnatului
său Platnof, care încheia coloana.

Și când apoi se luă loc în salonul galben,
unde se aprinseră luminări, în fața unei uși cu
geamuri dând în balconul care ducea în grădi-
nă, Cicikof simți ceva analog cu acea bună stare
a omului, care după lungi rătăcirii, după mari
griji și după multe mizerii, a zărit în cele din ur-
mă la orizont acoperișul părintesc... și care în
clipa, chiar când crede că atinge deja de sfârșit-
tul îngrijorărilor, de obiectul celor mai scumpe
dorinți ale sale, aruncă departe dela sine brațul
lui de pelerin, scutură pravul de pe haină, se
privește în fântâna vecină, repară desordina
pletelor sale, preludiază zâmbetului, care e atât
de firesc vieții de calm și de bucurie pe care o
va gusta în sfârșit, și își zice: „Destul!”

(Va urma.)

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se computează cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roaga onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

(118-280)

Gustați
SLEPING-car
în fabrica „Bragadiru”.

Annale folosite și noi

În toate instituturile de învățământ precum școli și licee se capătă cu preț ieftin la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Be 307-100)

Dr. Cornel Papp, avocat

și-a deschis
cancelarie advocațională
Beiuș în casa Doamnei văd. Veghső în fața judecătoria regească. (Pa 630)

Un tânăr român,

în vârstă de 28 ani, absolvent al unei școli mai mare de vîrșit al statului ungar, avînd și practică mare la economie

Caută o deregătorie,

privită la un proprietar mai mare sau societate. Adresa la administrația ziarului nostru. (Co 647-)

Aviz.

Caut 3 sau 4 vagoane de mălai în anul trecut. Mustră cu indicarea prețului și se trimite pe adresa,
Be 652
Vasile Filip
Beazterce Naszód m.) Teles-Bükkös.

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri clienților cât și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghete se poate cumpăra totfelul de ghete după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghetele sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.
Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.
Cu stimă:
Asociațiunea pantofarilor
(Arad Czipészek Termelő Szövetkezete)
ARAD, Szabadság-tér n-ru 14 „La cizma roșie”.
JUSTIN OLARIU, director executiv.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!!

Am onoare a aduce la cunoștință on. public din Arad și provincie, că în atelierul propriu țin cele mai moderne **ghete** pentru bărbați, — femei și copii.
Principiul meu este: ghetele din magazinul să fie pregătite din materialul cel mai bun. Ghete de fabrică nu țin deloc în depozit. Execuție după măsură, cu prețuri ieftine. La comenzi din provincie e suficient a se trimite desemnul piciorului. Rog on. public să se convingă despre execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea ghetelor executate în atelierul meu.
(Ga 424) Roagă binevoitorul sprijin:
Gara Miklós atelier de ghete pentru domni și femei
ARAD, strada Hunyadi n-ru 3.

VINURI

vechi și noi de vîndut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 76 fil. — Rizling 82 fil. — Roșu 1 cor. — Siller 78 fil. — Carbenet 1-10

Vinuri noi: 64-66 fil.
Rachiu de treve 1 cor. 80 fil. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fil. — Rachiu de drojzii 2 cor. 40 fil.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 327

Petru Benea

propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémleméz és cze-mentgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI., Belter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 98-13.

CORSETT CHIC

Cel mai modern atelier de specialități de corsete din sudul Ungariei. Aduc la cunoștință on. dame, că execut cele mai elegante legături de casă pentru pântee și corsete mari (Princés), la cari întrebunțez numai oase veritabile de pește.

Prețuri moderate!

văd. Teodor Faur

Timișoara — Iosefin, strada Török nr. 1.

Atelier de model. Deva. Petrojeni, Vârșet, Panciova, Becicherecul-mare, Madoș, Beregszász Törökbecse.

(Te 648-)

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni Cluj—Kolozsvar. In colțul străzilor Unió și Rozsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită

:: bine ::

(Be 157-60)

MINISTERUL FINANTELOR
Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriilor Publice.
Datoria Publică.

Nr. 144006

26 Noembrie 1912.

PUBLICAȚIUNE

A 8-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1908, împrumutul de Lei 70,000.000 se va efectua în ziua de 20 Dec. 1912 (2 Ian.) 1913, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului Finanțelor, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 648.000 în proporția următoare:

23 titluri à 5000 lei	115.000 lei
77 " " 2500 "	192.500 "
162 " " 1000 "	162.000 "
357 " " 500 "	178.500 "

Titluri 619 p. o valoare nom. de 648.000 Lei

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Comptabilității Gen. a Statului și a Datoriilor Publice.

D. Petrovici.

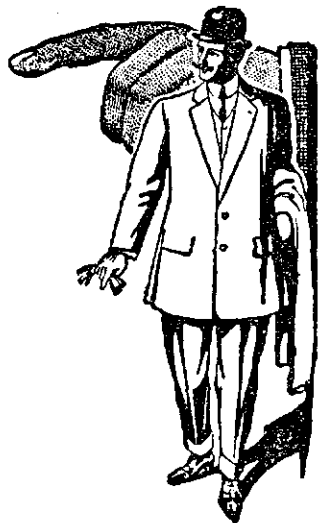
D. CEPENARIU

croitor pentru domni
Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialități de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domni după croiul cel :: mai nou ::

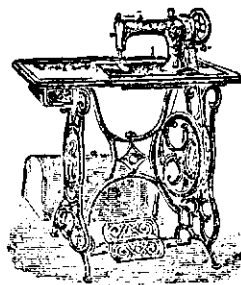
Ce 193-30

Atelier mecanic și electrotehnic.

Beregszászy Antal Z.

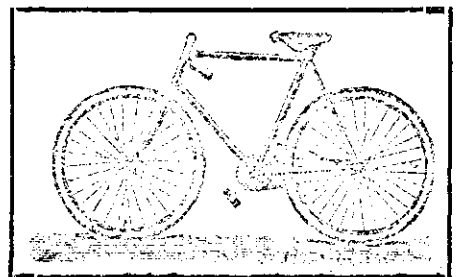
Vârșet-Verecz str. Deak Ferenc nr. 10.

vis-à-vis de biserica românească

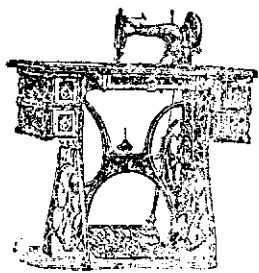
Execută totfelul de lucrări în bransa aceasta și anume mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate pentru cinematografe, aparate fotografice, instrumente speciale și brevete, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică, — cu prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

Be 375-30

Mașini de cusut SINGER

biciclete
gramofoane
plăci

mai ieftine se pot că-
păta la

Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200-60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis.
Correspondență în limba germană și maghiară.

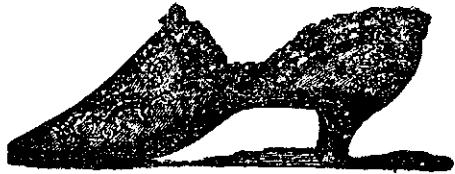
Reparări execută ieftin.

Premiat la a. 1902 din partea expozi-
ției industriale din Becherecul-mare.

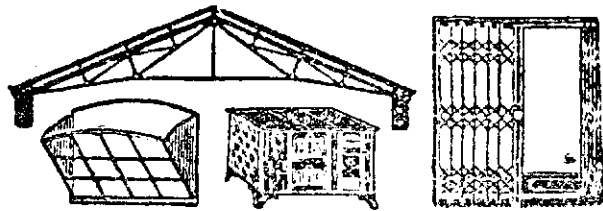
BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar, (Be 30-70)

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de
piele, păsă, mătase și catifea, pentru băr-
bați, dame și copii cu prețurile cele mai
ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis
gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

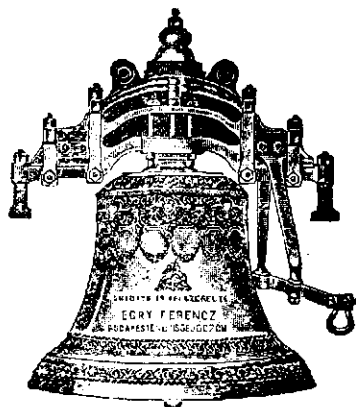
ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110-60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta
precum: strângerea cu fer a zidurilor, pre-
gătirea de porți și garduri de fier, bal-
coane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine
și cuptoare etc. executate artistic și prompt.
Primește totodată spre efectuare totfelul de
reparaturi atingătoare în bransa aceasta
pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

EGRY FERENCZ turnătorie de clopote

E 117-30

BUDAPESTA, urmașul Pozdech și Thury.

FABRICA: VI., strada Lehel nr. 8/a.

Fondată în 1847. — Telefon 25-37. — Fondată în 1847.

Fabrica: Kiszéjőcön, Ungvárm. — Fond. în 1793.

TURNĂTORIE DE CLOPOTE

fabrică pentru aranjamente de clopote și clopot-
nițe după renumitul sistem ces. și reg. Pozdech.

Distins: Paris cu 3 medalii, Marseilles 1 medalie, Moscova 2 med.
Viena 2 med. Budapesta 4 med. Seghedin 1 med. Alba-regală 4
Bied. Kecskemét 1 med. Cincibiserici 1 med. Hodmezővásárhely
medalie de aur. La expozițiile reuniunilor economice din comit.
mehiș, regnicolară, din Győr industrială. Országos vas- és fém-
ipar, cu medalie de onoare. Afară de acestea 3 cruci pentru me-
rite, una dela mitropolitul din Sofia.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de infrumusețare a doamnelor
din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei
norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii în-
chise cu marea originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neumestecată,
care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

A R A D.

Cine dorește să cumpere

Reparaturi se fac solid și ieftin

piane bune, pianino, harmoniu de
școală sau organe

să se adreseze cu încredere către

Salonul de pian F. A. KAUFFMANN

în SIBIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

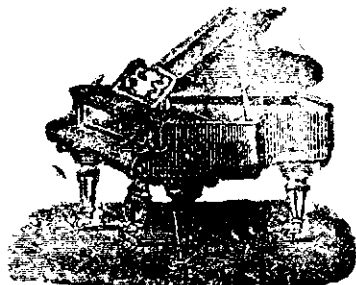
Unicul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști în broșura
stau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelman! Fabrica de pian de ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea
mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.)

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică
membru în comitetul școlii a societății fabricantilor de pian de Viena. Posesorul
mai multor medalii. (Ka 91-)

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

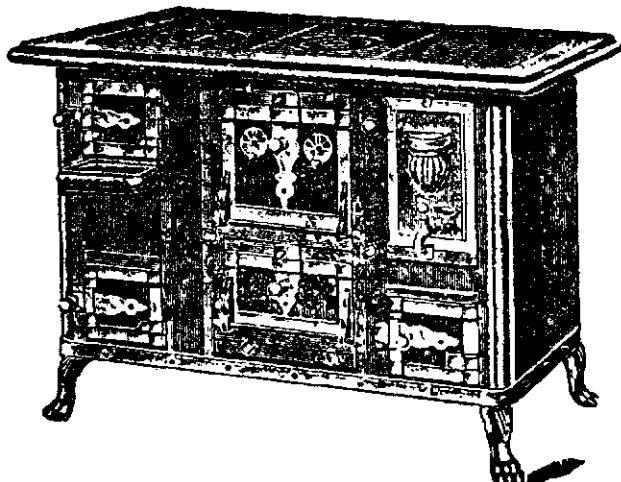
GARANȚIE!

Dacă veți să aveți
o vatră buna
de fier (Sparherd)

și un

grătar elegant și
ieftin

să vă adresați atelle-
rului electric de lă-
cătușerie a lui

Franz Junginger

TIMIȘOAR - GATE (Te-
mesvár-Gy.) S. longasse 2

Depozit de vetre de fier gata. Catalog de prețuri gratis și franco.

(Ju 172-30)

Bordi András, blănar
ORAȘTIE (Szászváros) Ország-ut nr. 14.

Isi recomandă în atenția on. public
din localitate și provincie bogatul său
asortiment de blănărie cu prețurile
cele mai convenabile. Articole de fa-
bricație proprie; mantale de blană,
blană de călătorie, manșoane, boare,
căciuli pentru domni și doamne, ul-
tima modă și lucrare cu gust. Prețuri
ieftine. Primește orice lucrări de blă-
nărie pentru prefacere, căptuire, căp-
tușirea și colierea mantalelor. Ser-
viciu prompt și conștiințios. Numai
marfă bună și execuție de I-ul rang.

(Bo 465-)

CEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru procurarea ornamentelor bisericești, pentru toate bisericile gr. or. române și sârbești.

Anume: Odăjdii colorate și negre, acoperiminte, prapori mari, steaguri pentru biserică, candelice, cruci, baldachin, ripide, icoane sfințe, icoane ruse și de totfelul, icoane istorice, etc. etc.

În atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sfințe pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălării preoțești.

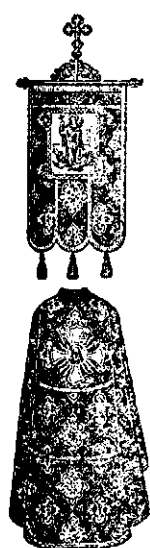
Haine pentru domnii preoți, brânci și camilafec. Pregătesc bine și prompt vestiminte preoțești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detalurii și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materie de prima calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc. Comandă execută momentan în rodul cel mai prompt și conștiințios.

CATALOG ILLUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

Nicola Ivkovic, Ujvidék

Strada Duna nr. 10. (Casa proprie.)

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

Babos Béla

SIBIU Bulevardul mic (Kleine Ring) nr. 24.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc.

Gramafone și plăci asortiment bogat

Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță.

Reparaturile se execută conștiințios și artistic.

[Ba 93]

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimită.

Administrația „Domeniului din Bobalna“
(A 589) Babalna (u p. Szászváros).

(Po 445—)

Prețuri foarte ieftine!

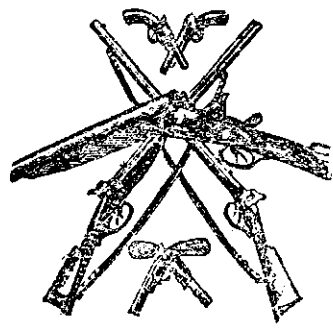
Prăvălie de biciclete, mașini de cusut și arme, precum și accesorii se vând cu prețuri originale de fabrică la

Pollinger Mihály

atelier special de reparaturi

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyv.) Széna tér nr. 8.

Execută totfelul de lucrări, reparări și transformări în bransa de mai sus. Serviciu prompt. Garanță. Mașini de cusut și ace pentru gramafone excelente. Serviciu prompt și conștiințios.

P. T.

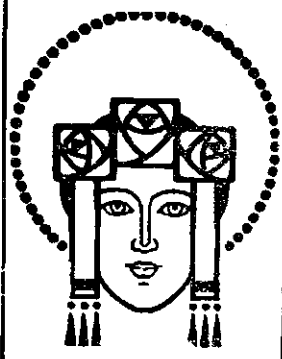
Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și provincie, că după o lungă călătorie de studii în Viena în institutul de artă KOZEL, fotograf de curte

ATELIERUL FOTOGRAFIC

din MEDIAS, bulev. Pieței nr. 14—15, l-am aranjat conform cerințelor moderne, cu cele mai noi aparate fotografice; totodată mi-am angajat și un conducător expert pentru atelier. În urma acestora sunt în plăcuta poziție a satisface tuturor pretențiilor onor. public. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt

Cu deosebită stimă:
IDA GUGGENBERGER.

(Gu 466)

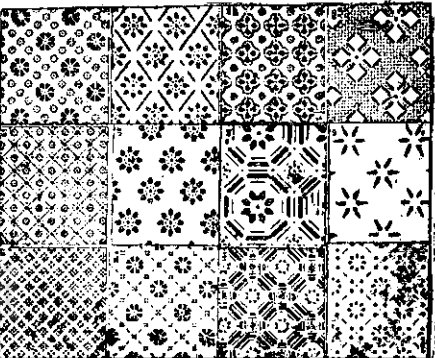
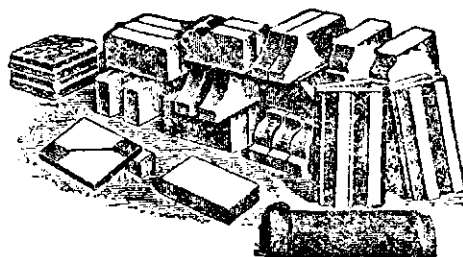

g) 423—)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire
Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: padințări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheram t și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziene și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

Inițiată la anul 1780.

GUSTAV GROISBECK

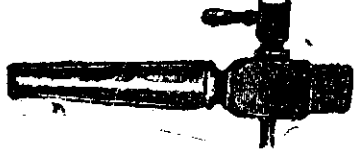
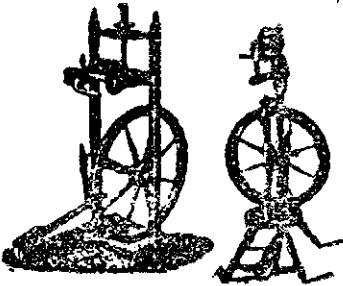
strungărie de lemn cu putere electrică.

SIBIU, Elisabethgasse nr. 1.

Execută totfelul de lucrări solide în bransa strungăriei, lucrări de lemn și galanterii, specialist pentru roți cu spițe, premiat de două ori cu medalie de aur.

Reparaturile se execută prompt. Lucrări de strungărie ieftine.

(Go 185—15)

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA BINDER

(Bi 115—30)
LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

atelier pentru pregătirea corsetelor!

Să se grijească pentru adresa corectă!

cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Dacă voți să cumpărați
Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

in ARAD.

TEA:		RUM:	
	Cor.		Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50	1/2 litru „Hungaria“	1:10
1 „ „ „ „	1—	1 „ „	2:20
1 „ „ „ „	2—	1/2 „ „ Jamaica II	1:30
1 „ „ „ fină 1/4 klg.	250	1 „ „ „ II	2:60
1 „ „ sfarmături fine	—40	1/2 „ „ „ I	1:80
1 „ „ „ „	—80	1 „ „ „ I	3:60
1 „ „ „ „ kg.	7—	1/2 „ „ „ fortior	2:70
1 „ „ POPOFF nr. 4	7—	1 „ „ „	5:40
1 „ „ „ „ 6	5:50	1/2 „ „ „ antiqu	3:70
1 „ „ „ „ 8	4:50	1/2 „ „ „	7:40

Comenzile făcute cu poșta se
exped ază prompt.

(Vo 506—)

Dacă suferi în
dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA“ (purgativul de fier) ^{A lui} SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgăieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fier „LAXA“ va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul“ balsam de stomac ^{A lui} SÁNDOR

„REGENOLUL“, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curguroa (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA“ și „REGENOLUL“ se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL“
la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

THE VERVA

Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rico & Butchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa
ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

[Bu 233]

Pentru aprop'atul
sezon de toamnă și iarnă
ofer onor. public

**HAINÉ pentru
bărbați și copii**

Mare depozit de haine gata pentru bărbați și copii, paltoane de toamnă și iarnă, micado, pantaloni și veste moderne. Mare magazin de lucrări gata :: și stofe străine. ::

Cu deosebită stimă:

A. ZACH, Sibiu
HERMANNSTADT, strada Heltauer nr. 57.
Uferantul curții reg. române.

(Za 462)

■■■■■■■■■■
**ATELIERUL
 DE FOTOGRAFIAT
 A LUI** CI 136—60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase *fotografii* deasemenea *acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase*, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

nr. 247—156 **magazin de ghete**

ARAD

bulev. Andrássy nr. 20

TIMIȘOARA

(Temeșvár) Colate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplu,
 întrebuințare ușoară,
 regulare ușoară,
 cu aproape 50% ară mai mult,
 ” ” 30% reclamă mai puțină putere,
 este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

(Ju 425)

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

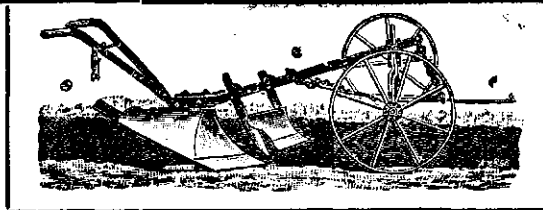
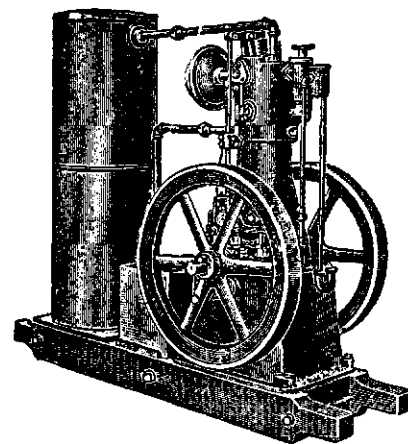
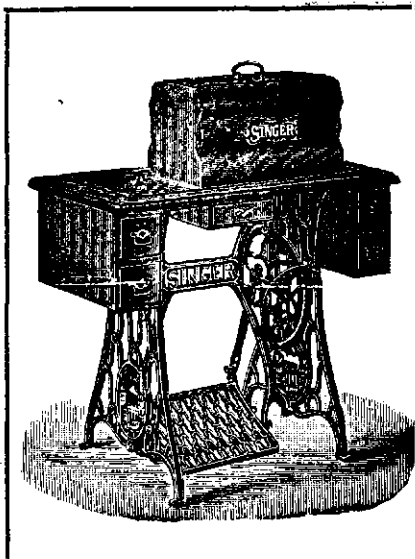
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

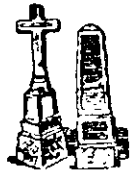

(Bo 38-52)

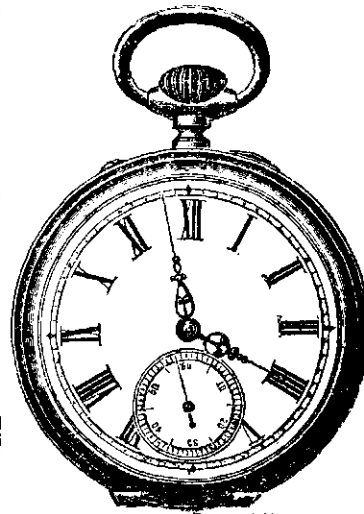
Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit deservu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare.

(Ba 147-104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericealeatât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria**Brauswetter János**

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul”). Corespundențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

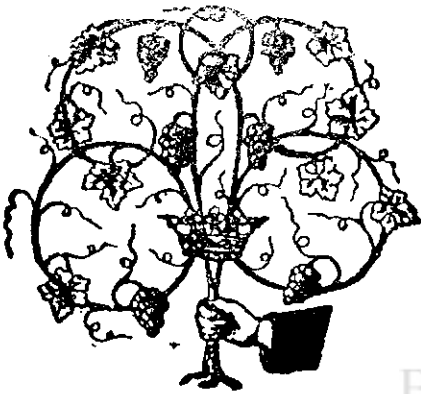
Pepinierele noastre pentru altoi de viță de vie

au fost și în anul acesta excepțional de frumoase scutite de

pernosperă, grindină și esun-
dări, fără larve de gândaci.

Cultivătorii de vii și economii sunt invitați a cerceta altoii noștri nobilitați de viță de vie. Catalog de prețuri se trimite la dorință.

Brüder Roth,
Mediaș-Medgyes.

(Ro 576-15)

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie
- - - pentru ferestre.

(Fi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Comandele cu poșta conștiințios și punctual.

Premiat cu medalia de aur.

Fondat: 1867.

EMERICH BOKODY
și FIULAtelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
SIBIU—NAGYSZEBEN strada Sag nr. 32.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă.

Am introdus: desinfectarea și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore.

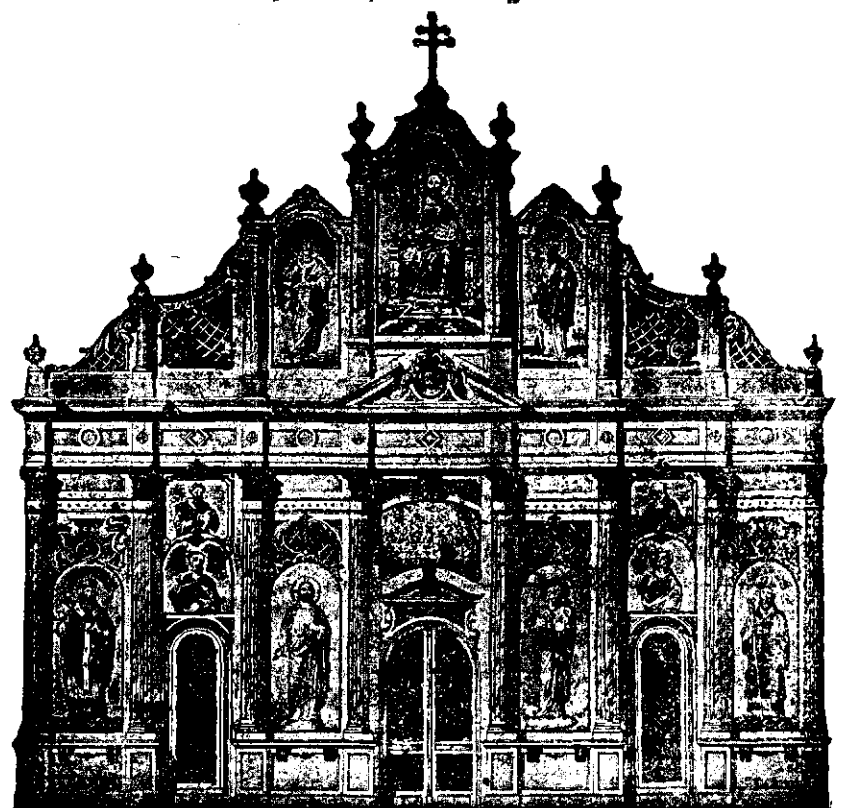
(Bo 92-30)

Haine de doliu se execută cât se poate de repede.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

Institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Kőbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(SI 160-60)